SECTOROVEREENKOMST
inzake Methodebesluiten 2027-2031

DEZE OVEREENKOMST ("**Overeenkomst**") is overeengekomen op 5 februari 2026 door:

I. **De Staat der Nederlanden**, een publiekrechtelijke rechtspersoon ingevolge artikel 2:1 BW, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Autoriteit Consument en Markt, gevestigd te Den Haag, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 52813150, hier vertegenwoordigd door M.R. Leijten ("**ACM**");

II. **TenneT TSO B.V.**, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Arnhem en kantoorhoudende te Utrechtseweg 310 te (6812 AR) Arnhem, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 09155985, hier vertegenwoordigd door M.C. Abbenhuis en M.J.J. van Beek ("**TenneT**");

III. **Gasunie Transport Services B.V.**, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Groningen en kantoorhoudende aan de Concourslaan 17 te (9727 AR) Groningen ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 02084889, hier vertegenwoordigd door R.W.J. Zanting ("**GTS**");

IV. **Liander N.V.**, een naamloze vennootschap naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Arnhem en kantoorhoudende aan de Utrechtseweg 68 te (6812 AH) Arnhem, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 08021677, hierbij vertegenwoordigd door M. Otto ("**Liander**");

V. **Stedin Netbeheer B.V.**, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Rotterdam en kantoorhoudende aan de Blaak 8 te (3011 TA) Rotterdam, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 24289101, hier vertegenwoordigd door Stedin Holding N.V., statutair gevestigd te Rotterdam en ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 24306393, op haar beurt vertegenwoordigd door G.M. Onland en J.B.L. Verhoeff ("**Stedin**");

VI. **Enexis Netbeheer B.V.**, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Nederlands recht, statutair gevestigd te 's-Hertogenbosch en kantoorhoudende aan de Magistratenlaan 116 te (5223 MB) 's-Hertogenbosch ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 17131139, hier vertegenwoordigd door R.B.A. van der Leeuw ("**Enexis**");

VII. **Westland Infra Netbeheer B.V.**, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Poeldijk en kantoorhoudende aan de Nieuweweg 1 te (2685 AP) Poeldijk, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 27176688, hier vertegenwoordigd door N.V. Juva, statutair gevestigd te Westland en ingeschreven in het

Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 27225354, op haar beurt vertegenwoordigd door F.P. Binnekamp ("**Westland Infra**");

VIII. **Coteq Netbeheer B.V.**, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Almelo en kantoorhoudende aan de Rohofstraat 83 te (7605 AT) Almelo, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 08094695, hier vertegenwoordigd door G.A. de Haan ("**Coteq**");

IX. **N.V. RENDO (Regionaal Nutsbedrijf voor Zuid Drenthe en Noord Overijssel)**, een naamloze vennootschap naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Meppel en kantoorhoudende aan de Setheweg 1 te (7942 LA) Meppel, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 81174853, hier vertegenwoordigd door RE-FLEX Beheer N.V., statutair gevestigd te Meppel en ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 04016836, op haar beurt vertegenwoordigd door N.V. RENDO Holding, statutair gevestigd te Meppel en ingeschreven in Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 04052476, op haar beurt vertegenwoordigd door E.R. Veenstra ("**RENDO**");

X. **Vereniging voor Energie, Milieu en Water**, een vereniging naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Woerden en kantoorhoudende aan de Houttuinlaan 12 te (3447 GM) Woerden, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 30147022, hier vertegenwoordigd door H. Grünfeld ("**VEMW**");

XI. **Vereniging Netbeheer Nederland**, een vereniging naar Nederlands recht, statutair gevestigd te 's-Gravenhage en kantoorhoudende aan het Anna van Buerenplein 43A te (2595 DA) 's-Gravenhage, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 09175117, hier vertegenwoordigd door H.P. Oskam ("**NBNL**");

XII. **Vereniging Energie-Nederland**, een vereniging naar Nederlands recht, statutair gevestigd te 's-Gravenhage en kantoorhoudende aan de Parkstraat 83 te (2514 JG) 's-Gravenhage, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 50816179, hier vertegenwoordigd door S. Collot d'Escury ("**Energie-Nederland**");

XIII. **Stichting "European Federation of Energy Traders"**, een stichting naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Amsterdam en kantoorhoudende aan de Keizersgracht 62 te (1015 CS) Amsterdam, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34114458, hier vertegenwoordigd door M.D. Copley en B.M. Lempp ("**EFET**");

XIV. **Vereniging Nederlandse Olie en Gas Exploiratie en Productie Associatie (NOGEPA)**, een vereniging, statutair gevestigd te 's-Gravenhage en kantoorhoudende aan het Anna van Buerenplein 41 te (2595 DA) 's-Gravenhage , ingeschreven in het

Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 27095808, hier vertegenwoordigd door A.G.C. de Groot en G. Verburg ("**Element NL**");

XV. **Vereniging Gasopslag Nederland**, een vereniging naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Alkmaar en kantoorhoudende aan de Kruseman van Eltenweg 1 te (1817 BC) Alkmaar, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 53349199, hierbij vertegenwoordigd door J. Strik ("**VGN**"); en

XVI. **Vereniging LNG Shippers Nederland**, een vereniging naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Amsterdam en kantoorhoudende aan de Prof. W.H. Keesomlaan 1 te (1183 DJ) Amstelveen, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 71736654, hierbij vertegenwoordigd door M. Umland ("**VLNG**").

In de Overeenkomst wordt naar de partijen genoemd onder nummer I tot en met XV gezamenlijk verwezen als de "**Partijen**" en elk afzonderlijk als een "**Partij**", en naar:

(a) Liander, Stedin, Enexis, Westland Infra, Coteq en RENDO gezamenlijk als de "**RNB's**" en elk afzonderlijk als een "**RNB**";

(b) TenneT, GTS, NBNL en de RNB's gezamenlijk als de "**Netbeheerders**" en elk afzonderlijk als een "**Netbeheerder**";

(c) de representatieve organisaties van netgebruikers: VEMW, Energie-Nederland, EFET, Element NL,VGN en VLNG als de "**Representatieve organisaties**" en elk afzonderlijk als "**Representatieve organisatie**"; en

(d) naar alle Partijen zonder de ACM als de "**Marktpartijen**" en elk afzonderlijk als een "**Marktpartij**".

OVERWEGINGEN

A. De ACM zal voor de reguleringsperiode die ingaat op 1 januari 2027 methodebesluiten vaststellen als bedoeld in artikel 3.108 Energiewet, waarin de ACM de tariefreguleringsmethode voor die periode vastlegt voor de transmissie- en distributiesysteembeheerders voor elektriciteit (op land en op zee) en voor gas.

B. Ter voorbereiding op de te nemen methodebesluiten hebben, onder meer, verscheidene klankbordgroepbijeenkomsten plaatsgevonden waarin Partijen met elkaar hebben gesproken over de vormgeving van de reguleringsmethode.

C. De ACM heeft op 22 september 2025 de volgende vijf ontwerpmethodebesluiten gepubliceerd (de "**OMB's**"):

(a) Ontwerpmethodebesluit distributiesysteembeheerders elektriciteit 2027-2031 met kenmerk ACM/25/197288;

(b) Ontwerpmethodebesluit distributiesysteembeheerders gas 2027-2031 met kenmerk ACM/25/197287;

(c) Ontwerpmethodebesluit TenneT op land 2027-2031 met kenmerk ACM/25/197292;

(d) Ontwerpmethodebesluit TenneT op zee 2027-2031 met kenmerk ACM/25/197290; en

(e) Ontwerpmethodebesluit GTS 2027-2031 met kenmerk ACM/25/197291.

D. Met uitzondering van RENDO, hebben Marktpartijen een zienswijze met betrekking tot een of meerdere OMB's ingediend. Zij hebben daarin een aantal bezwaren naar voren gebracht tegen de betreffende OMB's. Uit de zienswijzen blijkt dat tussen Partijen verschil van inzicht bestaat over diverse punten in de OMB's.

E. Partijen zijn met elkaar in gesprek gegaan om te onderzoeken of en, zo ja, in hoeverre hun verschillen van inzicht over de OMB's door middel van een overeenkomst tussen hen kunnen worden opgelost. Zij beogen daarmee te komen tot een breed gedragen reguleringsmethode, die de instemming heeft van alle ontvankelijke Marktpartijen (dat wil zeggen: partijen die een zienswijze hebben ingediend en belanghebbende zijn). Doel is ook om hierdoor (beroeps)procedures tegen de te nemen definitieve methodebesluiten 2027-2031 en daarmee gepaard gaande rechtsonzekerheid te voorkomen. De ACM brengt tevens een aantal verduidelijkingen en punten van technische aard aan in de definitieve methodebesluiten 2027-2031. Deze wijzigingen zijn met Marktpartijen gedeeld en besproken vóór het sluiten van de Overeenkomst.

F. Teneinde tot een overeenkomst te komen, hebben Partijen afspraken op hoofdlijnen gemaakt en vastgelegd in een term sheet van 18 december 2025 (de "**Term Sheet**"). De Term Sheet is overeengekomen met het voornemen dat Partijen de afspraken die in de Term sheet op hoofdlijnen zijn gemaakt verder uitwerken en vastleggen in gedetailleerde(re) afspraken in een definitieve overeenkomst. Waar toepasselijk, worden aanpassingen naar aanleiding van deze afspraken doorgevoerd in de definitieve tekst van de methodebesluiten 2027-2031. Een overzicht van deze aanpassingen en de technische wijzigingen als bedoeld in Overweging E is aan de Overeenkomst gehecht in Bijlage 1 (*Wijzigingen methodebesluiten*). Een aantal afspraken uit de Term Sheet wordt verder uitgewerkt gedurende de uitvoering van de Overeenkomst.

G. In verband met bovenstaande overwegingen wensen Partijen hun afspraken vast te leggen in deze Overeenkomst.

PARTIJEN KOMEN HET VOLGENDE OVEREEN:

ALGEMEEN DEEL

1 DEFINITIES

1.1 In deze Overeenkomst hebben de met een hoofdletter geschreven woorden de volgende betekenis, tenzij daar uitdrukkelijk van is afgeweken:

ACM	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder I;
Artikel	betekent een artikel in deze Overeenkomst;
Bijlage	betekent een bijlage bij deze Overeenkomst;

BW	betekent het Burgerlijk Wetboek;
Coteq	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder VIII;
EFET	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder XIII;
Element NL	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder XIV;
Energie-Nederland	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder XII;
Enexis	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder VI;
GTS	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder III;
IBN	betekent inbedrijfname;
Liander	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder IV;
Marktpartij	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst;
MB	betekent de definitieve methodebesluiten 2027-2031 zoals de ACM die zal vaststellen;
NBNL	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder XI;
Netbeheerder	heeft de betekenis die daarin is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst;
NPE	betekent Nationaal Plan Energiesysteem;
OMB	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in Overweging C;

Overeenkomst	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst;
Overweging	betekent een van de overwegingen A-G in de considerans van deze Overeenkomst;
Partij	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst;
RENDO	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder IX;
Representatieve organisatie	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst;
RNB	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst;
Start-GAW	de gestandaardiseerde activawaarde die de ACM voor de eerste reguleringsperiode 2001-2003 van het elektriciteitsnet van elke Netbeheerder aan het eind van het jaar 2000 heeft berekend, dan wel gestandaardiseerde activawaarde die de ACM voor de tweede reguleringsperiode 2004-2006 van het gasnet van elke Netbeheerder aan het begin van het jaar 2004 heeft berekend samen met de gestandaardiseerde activawaarde voor de aansluitdienst die de ACM voor de reguleringsperiode 2011-2013 voor elke Netbeheerder gas heeft bepaald en de herwaardering van de EHD-netten van elke Netbeheerder gas door de ACM voor de reguleringsperiode 2017-2021;
Stedin	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder V;
TenneT	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder II;
Term Sheet	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in Overweging F;

VEMW	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder XI;
VGN	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder XV;
VLNG	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder XVI; en
Westland Infra	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in de aanhef van deze Overeenkomst onder VII.

1.2 Gedefinieerde begrippen in deze Overeenkomst kunnen zonder verlies van de inhoudelijke betekenis in enkelvoud of meervoud worden gebruikt. Een verwijzing naar een mannelijke vorm wordt mede geacht te omvatten een verwijzing naar een vrouwelijke vorm en vice versa.

1.3 De Overwegingen en Bijlagen maken integraal en onlosmakelijk deel uit van de Overeenkomst. De Overeenkomst bevat de volgende Bijlagen:

Bijlage 1 – Wijzigingen methodebesluiten
Bijlage 2 – Intrekkingsmededeling
Bijlage 3 – Procedure t.b.v. het waarborgen van de effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties in het investeringsplanproces

1.4 De aanhef, kopjes en nummering van een Artikel of Bijlage (of onderdelen daarvan) in of bij deze Overeenkomst zijn slechts opgenomen ter vergemakkelijking van het gebruik en hebben geen invloed op de interpretatie ervan.

1.5 Ingeval de tekst van de Overeenkomst en van een MB aanleiding geven tot uiteenlopende interpretaties, dan is de tekst van het MB leidend.

1.6 Bepalingen in deze Overeenkomst zullen niet ten nadele van een Partij worden uitgelegd op grond van het enkele feit dat die Partij verantwoordelijk was voor het opstellen van die bepaling.

1.7 Tussen Partijen is een objectieve uitleg van de tekst van de Overeenkomst beslissend. Eerdere documenten, overeenkomsten, verklaringen en gedragingen kunnen niet als bewijs voor enigerlei uitleg van deze Overeenkomst worden gebruikt. Bewijslevering voor enigerlei uitleg van deze Overeenkomst door andere middelen (zoals, maar niet uitsluitend, het horen van getuigen) dan deze Overeenkomst is nadrukkelijk uitgesloten.

2 AARD VAN DE OVEREENKOMST

De Overeenkomst heeft mede te gelden als een bevoegdhedenovereenkomst.

3 VOORWAARDEN

3.1 De Overeenkomst is aangegaan onder de opschortende voorwaarde dat elke betreffende Marktpartij vóór 9 februari 2026 alle betreffende (onderdelen van haar) zienswijze(n) volledig en onvoorwaardelijk heeft ingetrokken overeenkomstig het bepaalde in Artikel 3.2, behoudens voor zover Artikel 3.4 toepassing vindt. De in dit Artikel opgenomen opschortende voorwaarde strekt uitsluitend ten gunste van de ACM. De ACM behoudt zich het recht voor om, naar eigen inzicht en eenzijdig, voornoemde datum te wijzigen dan wel dit Artikel buiten toepassing te laten.

3.2 Marktpartijen dienen de door hen tegen de OMB's gerichte zienswijzen schriftelijk in te trekken door verzending van de tekst opgenomen in Bijlage 2 (*Intrekkingsmededeling*) naar REG2027@acm.nl (met elke overige Partij in de cc, waarvan de contactgegevens opgenomen zijn in Bijlage 2 (*Intrekkingsmededeling*)).

3.3 Indien een Marktpartij in strijd met Artikel 12.2 en 12.3 (in combinatie met Artikel 12.4) van de Overeenkomst bezwaar of beroep instelt en dat bezwaar dan wel beroep niet binnen 4 weken na het instellen ervan is ingetrokken, wordt de Overeenkomst met onmiddellijke ingang van rechtswege ontbonden en komen daarin opgenomen bepalingen te vervallen.

3.4 De bepalingen in Artikel 3.2 en 3.3 blijven buiten toepassing indien en voor zover zij betrekking hebben op de start-GAW.

4 OPENBAARMAKING EN COMMUNICATIE

4.1 Het staat Partijen vrij deze Overeenkomst na ondertekening daarvan door alle Partijen aan het College van Beroep voor het bedrijfsleven te zenden en openbaar te maken.

4.2 Het staat Partijen vrij – na ondertekening daarvan door alle Partijen – over deze Overeenkomst mededelingen te doen en in de openbaarheid te treden, waaronder wordt begrepen het desgewenst publiceren van de Overeenkomst op een website of toezenden van deze Overeenkomst aan geïnteresseerden.

5 VRIJWILLIGHEID

Partijen verklaren deze Overeenkomst te hebben gelezen, de inhoud ervan volledig te begrijpen, in de gelegenheid te zijn gesteld hieromtrent juridisch advies in te winnen en deze Overeenkomst volledig vrijwillig te ondertekenen.

6 TOTSTANDKOMING, INWERKINGTREDING EN DUUR

De Overeenkomst komt tot stand na ondertekening daarvan door alle Partijen en treedt alsdan in werking op de datum genoemd in de aanhef van de Overeenkomst. De Overeenkomst eindigt van rechtswege na afloop van reguleringsperiode 2027-2031.

7 VERBOD OP OVERDRACHT

7.1 Partijen zijn, behoudens voorafgaande schriftelijke toestemming van elke Partij, niet bevoegd de

uit deze Overeenkomst voortvloeiende rechten of verplichtingen over te dragen, te bezwaren, te verpanden, te belasten met een beperkt recht of anderszins voorwerp te maken van zekerheid jegens een derde.

7.2 Partijen komen op de voet van artikel 3:83 lid 2 BW overeen dat de overdraagbaarheid van de uit deze Overeenkomst voortvloeiende rechten is uitgesloten.

8 UITSLUITING, ONTBINDING EN VERNIETIGING

Indien een Partij deze Overeenkomst niet nakomt, kunnen de andere Partijen de niet-nakomende Partij enkel tot nakoming aanspreken, tenzij in deze Overeenkomst uitdrukkelijk anders is bepaald.

9 KOSTEN

Elke Partij draagt de eigen kosten die aan deze Overeenkomst voorafgingen of die met (de totstandkoming of uitvoering van) deze Overeenkomst verband houden of hieruit voortvloeien.

10 GEHELE OVEREENKOMST

Deze Overeenkomst regelt de (privaatrechtelijke) rechtsverhouding tussen Partijen ter zake van het onderwerp van de Overeenkomst. Deze Overeenkomst vervangt alle voorafgaande documenten, overeenkomsten, verklaringen en gedragingen over en weer van Partijen ter zake van het onderwerp van de Overeenkomst, inclusief de Term Sheet.

11 TOEPASSELIJK RECHT EN FORUM

11.1 Op deze Overeenkomst en alle daaruit voortvloeiende gevolgen is Nederlands recht van toepassing.

11.2 Behoudens de bepalingen waarin de Overeenkomst voorziet in een afwijkende wijze van geschilbeslechting, worden alle geschillen die tussen Partijen ontstaan in verband met de uitleg of toepassing van de Overeenkomst in eerste aanleg ter beslechting worden voorgelegd aan de bevoegde rechter van de rechtbank te ’s-Gravenhage, tenzij publiekrechtelijke wet- en regelgeving een ander forum voorschrijft, in welk geval het geschil aan dat forum ter beslechting wordt voorgelegd.

12 OVERIGE ALGEMENE BEPALINGEN

Niet instellen van beroep tegen de MB’s

12.1 De ACM stelt elk van de MB's vast na de datum van de Overeenkomst, waarvan de tekst gelijk zal zijn aan de tekst van de OMB's, behoudens de wijzigingen ten opzichte van de OMB's die zijn opgenomen in Bijlage 1 (*Wijzigingen methodebesluiten*) en correctie van typ- en taalfouten.

12.2 Marktpartijen zien af van beroep tegen de MB's. Voorgaande bepaling blijft buiten toepassing indien en voor zover zij betrekking hebben op de start-GAW.

12.3 Marktpartijen zien ervan af om gedurende reguleringsperiode 2027-2031 bezwaar in te dienen of beroep in te stellen tegen inkomstenbesluiten of tarievenbesluiten, voor zover het gaat om de onderwerpen die onderdeel zijn van de MB's.

12.4 Het in Artikel 12.3 bepaalde laat onverlet dat een Marktpartij in bezwaar en beroep tegen een inkomstenbesluit of tarievenbesluit kan opkomen tegen de wijze waarop de ACM conform de methode de inkomsten respectievelijk de tarieven berekent. Marktpartijen kunnen in dat geval slechts gronden richten tegen een beslissing van de ACM om conform het betreffende MB bepaalde kosten al dan niet voor vergoeding in aanmerking te laten komen, maar kunnen geen gronden richten tegen de bevoegdheid van de ACM om dat te doen.

Gevolgen beroep door derden, rechterlijke uitspraak of wijziging regelgeving

12.5 Partijen spannen zich ervoor in dat alle ontvankelijke indieners van tegen de OMB's gerichte zienswijzen (i) hun zienswijze intrekken en daarbij afzien van beroep tegen de MB's en (ii) deze Overeenkomst ondertekenen. Als een belanghebbende die geen Partij is, beroep instelt tegen een MB (of bezwaar of beroep instelt tegen een daarop gebaseerde inkomsten- of tarievenbesluit), blijven de bepalingen in deze Overeenkomst ongewijzigd en onverkort van kracht. Het staat Marktpartijen in een dergelijk geval vrij zich in het betreffende bezwaar of beroep aan de zijde van de ACM te scharen.

12.6 Voor zover de Overeenkomst de ACM verplicht tot het nemen van publiekrechtelijke besluiten, stellen Partijen vast dat de ACM weliswaar gehouden is tot het nemen van die besluiten, maar dat de ACM niet garandeert dat deze besluiten, indien daartegen rechtsmiddelen worden ingesteld, in stand zullen blijven. Om die reden komen Partijen overeen dat vernietiging van deze besluiten, of een daarmee verband houdende herroeping of wijziging daarvan, op basis van daartegen opgeworpen rechtsmiddelen geen toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de verplichtingen van de ACM onder de Overeenkomst vormen.

12.7 Indien blijkt dat een of meerdere bepalingen in deze Overeenkomst in strijd zijn met dwingend recht dan wel met rechterlijke uitspraken ter zake van de MB's, tast dit de geldigheid en werking van de bepalingen van de Overeenkomst die niet in strijd zijn met dwingend recht dan wel de rechterlijk uitspraak niet aan. Partijen verbinden zich ertoe dan de nietige of niet-verbindende bepalingen van de Overeenkomst zo mogelijk te vervangen door rechtsgeldige dan wel verbindende bepalingen die – gelet op de aard en de strekking van de Overeenkomst – zo min mogelijk afwijken van de te vervangen bepalingen.

12.8 Indien Artikel 12.7 toepassing vindt, zal de ACM tevens met Marktpartijen in overleg treden over een nieuw te nemen besluit. Bij de afweging over een nieuw te nemen besluit, betrekt de ACM het belang van de bepalingen die Partijen in deze Overeenkomst hebben vastgelegd en de

samenhang daartussen. Indien de ACM een nieuw besluit neemt, staat het Marktpartijen vrij om daarop een zienswijze in te dienen of beroep tegen het nieuwe besluit in te stellen, steeds voor zover dit nieuwe besluit afwijkt van de bepalingen in de Overeenkomst.

12.9 In gevallen waarin, naar het oordeel van de ACM, er redelijkerwijs niet aan kan worden getwijfeld dat de ACM, door gewijzigde omstandigheden of door nieuwe feiten (waaronder mede begrepen gevallen als bedoeld in Artikel 12.7, eerste volzin), rechtens gedwongen kan worden het betreffende MB te wijzigen of (andere) vervolgbesluiten te nemen dan voorzien in de Overeenkomst, accepteren Marktpartijen dat de ACM dergelijke besluiten kan nemen zonder dat sprake is van een toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de verplichtingen van de ACM onder de Overeenkomst. Indien de ACM een nieuw besluit neemt, staat het Marktpartijen vrij om daarop een zienswijze in te dienen of beroep tegen het nieuwe besluit in te stellen, steeds voor zover dit nieuwe besluit afwijkt van de bepalingen in de Overeenkomst.

DEEL TENNET

13 INVESTERINGSPLANNEN TENNET

Investeringsplannen

Netbeheerders stellen tweejaarlijks investeringsplannen vast. De ACM toetst deze plannen inhoudelijk. De ACM en de Netbeheerders gaan de Representatieve organisaties uitgebreider en in een eerder stadium betrekken in het proces van de investeringsplannen (het IP-proces). De ACM bouwt waarborgen in opdat de Representatieve organisaties effectief betrokken worden bij het IP-proces. De ACM ziet er hierbij op toe dat de belangen van *alle* netgebruikers, dus ook netgebruikers die niet vertegenwoordigd (kunnen) worden via een belangenorganisatie, worden meegewogen.

Het IP-proces bevat, voor zover van toepassing, de volgende fases: het opstellen van scenario's, de regionalisatie van scenario's en vaststelling van knelpunten, het prioriteren van oplossen van knelpunten om te komen tot een investeringsplan en de uitvoering en monitoring van het investeringsplan.

Netbeheerders nemen Representatieve organisaties actiever, frequenter en effectiever mee in hun investeringsplannen. Dit wordt vormgegeven op een manier die borgt dat deze betrokkenheid zowel netgebruikers als de Netbeheerders ten goede komt. Bijvoorbeeld omdat het bijdraagt aan het verminderen van netcongestie in de elektriciteitsnetten en het verbeteren van de betaalbaarheid van nettarieven. De ACM toetst of Representatieve organisaties in deze effectief gehoord en betrokken zijn geweest.

Om tot een effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties te komen, zullen Netbeheerders Representatieve organisaties vroegtijdig in de verschillende fases van het proces betrekken. De vorm van effectieve betrokkenheid kan verschillen per fase. Effectieve betrokkenheid varieert van intensieve inhoudelijke betrokkenheid tot informeren, consulteren en het bieden van transparantie. In alle fases van effectieve betrokkenheid gebeurt dat vroegtijdig en voordat definitieve aannames en keuzes zijn gemaakt. Hierbij wordt de nauwgezette opvolging van processtappen in de planning van het IP-proces van de Netbeheerders in acht genomen. Dat betekent dat betrokkenheid in een bepaalde fase ook ruim van tevoren kan plaatsvinden, waarbij meer inzicht wordt gegeven hoe de Netbeheerders aannames en keuzes gaan maken. Op die manier is effectieve betrokkenheid in te richten, passend bij de autonomie en verantwoordelijkheid van de Netbeheerders en de toetsende rol van de ACM volgend uit de wet, en waarbij geldt dat de Netbeheerders te allen tijde verantwoordelijk blijven voor het maken van de definitieve keuzes.

Scenario's

Representatieve organisaties worden inhoudelijk betrokken bij het bepalen van de scenario's die van belang zijn voor de geschatte vraagontwikkeling.

De ACM ziet erop toe dat de investeringsplannen van de Netbeheerder voldoende aansluiten bij (beoogde) ontwikkelingen in het energiesysteem (waaronder vraag naar en aanbod van transportcapaciteit). Het energiesysteem van de toekomst faciliteert de behoeften van alle

netgebruikers. Representatieve organisaties kunnen hierover een zienswijze indienen bij de ACM.

De ACM spant zich in om bij de gehanteerde scenario's door Netbeheerders meer te sturen op het meenemen van door beleidsmakers gewenste ontwikkelingen in het energiesysteem, om scenariovorming op deze manier te stroomlijnen, met bijvoorbeeld de intentie om aan te sluiten bij de beoogde scenario's van het NPE.

Prioritering investeringen
De ACM beoordeelt de criteria die Netbeheerders hanteren voor het prioriteren van investeringen en neemt daarbij in overweging de verschillende verantwoordelijkheden die Netbeheerders hebben, zoals kwaliteit (veiligheid, weerbaarheid, spanningskwaliteit en onderhoud), effectiviteit (voldoen aan capaciteitsvraag) en doelmatigheid (totale systeemkosten, slimmer gebruik maken van netcapaciteit).

Afspraken over effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties
De Netbeheerders voeren, voor zover van toepassing, in de relevante fases van het IP-proces, zoals hierboven omschreven in de tweede alinea onder 'investeringsplannen', overleg met de Representatieve organisaties.

Netbeheerders geven vanaf het proces voor de IP's 2028 meer inzicht aan de ACM en netgebruikers over het proces van totstandkoming van de investeringsplannen, waarbij de focus ligt op de processtappen die Netbeheerders nemen bij 1) het vaststellen van scenario's en 2) de wijze van identificeren van knelpunten op gebied van aanwezige versus benodigde transportcapaciteit. Hieraan wordt uitvoering gegeven door in elke ronde van de investeringsplannen samenwerkbijeenkomsten te organiseren voor Representatieve organisaties, waarin de Netbeheerders voorgenoemde processtappen toelichten en waarbij er ruimte is voor overleg met Representatieve organisaties en inhoudelijke reactie door Netbeheerders. Netbeheerders plannen in ieder geval samenwerkbijeenkomsten over 1) het werkproces voor de investeringsplannen bij aanvang van de investeringsplannen, 2) de inhoudelijke uitwerking van de scenario's en 3) verdieping van de scenario's.

De Netbeheerders en de Representatieve organisaties hebben een werkwijze vastgesteld over de wijze waarop de Representatieve organisaties effectief worden betrokken bij de relevante fases van het IP-proces. Deze werkwijze is aan deze Overeenkomst gehecht als Bijlage 3 (*Procedure t.b.v. het waarborgen van de effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties in het investeringsplanproces*).

De Netbeheerders betrekken Representatieve organisaties na afronden van het IP-proces (na de vaststelling) bij de evaluatie en informeren hen over de uitkomsten van de evaluatie. De uitkomsten van de evaluatie worden meegenomen in het aankomende werkproces van de IP's. De Netbeheerders geven toelichting op het werkproces voor de investeringsplannen bij aanvang van de investeringsplannen in een samenwerkbijeenkomst, waarbij er ruimte is voor overleg met Representatieve organisaties en inhoudelijke reactie door Netbeheerders.

Transparantie ACM over toets op de investeringsplannen

De ACM zorgt voor meer transparantie over zowel het IP-proces als de inhoudelijke toetsing van de investeringsplannen. De inhoudelijke toetsing kan zien op de totstandkoming, de inhoud en op de uitvoering van de investeringsplannen.

Vanaf 2026 publiceert de ACM bij elke toets op investeringsplannen een verslag, waarin is opgenomen hoe de ACM de investeringsplannen van de Netbeheerders getoetst heeft en tot welke uitkomst deze toets heeft geleid. Naar aanleiding van de eerste publicatie van een dergelijk verslag, consulteert de ACM Representatieve organisaties over de manier waarop de ACM de investeringsplannen toetst. De reacties uit de consultatie neemt de ACM mee om de toetsing van de investeringsplannen aan te scherpen. Vanaf 2027 publiceert de ACM voorafgaand aan de toets het 'kader informatiebehoefte' met de criteria waaraan de ACM de investeringsplannen toetst. Vanaf 2027 publiceert de ACM, na overleg met de Netbeheerder, een openbare versie van haar reactie op de consultatieversie van het investeringsplan.

De Netbeheerders sturen de vastlegging van de wijze waarop waarin zij Representatieve organisaties betrokken hebben bij de totstandkoming van de investeringsplannen samen met de ontwerp-investeringsplannen naar de ACM. De ACM toetst of de Netbeheerders de Representatieve organisaties voldoende effectief betrokken hebben. Daarbij toetst de ACM of de afspraken over de effectieve betrokkenheid met Representatieve organisaties zijn gevolgd. Als de ACM tekortkomingen constateert in de investeringsplannen, kan zij bij haar oordeel betrekken of Representatieve organisaties eerder op dezelfde tekortkoming hebben gewezen.

Begin 2027 informeert de ACM de Representatieve organisaties hoe zij de toetsing op de investeringsplannen gaat aanscherpen en hoe het vervolgproces vorm krijgt. De ACM heeft bij eventuele aanscherpingen oog voor de interne processen van Netbeheerders, bijvoorbeeld met betrekking tot de beoogde scenario's van het NPE.

Procestoetsing
Het is de intentie van de ACM om een procestoets, zoals opgenomen in het MB, op de totstandkoming en/of uitvoering van de investeringsplannen uit te voeren. De beoordeling van de investeringsplannen kan aanleiding geven om een bepaalde procestoets te starten, bijvoorbeeld of de investeringsplannen tijdig worden uitgevoerd en of de investeringsplannen leiden tot realisatie van voldoende aansluitingen, transportcapaciteit en congestiemanagement passend bij haar wettelijke taak, met oog voor realistische investeringsplannen in relatie tot onder- en overinvestering. Hierin beoogt de ACM de investeringsplannen duidelijker te koppelen aan de kosten die worden verrekend via de nettarieven. Als onderdeel van de nieuwe reguleringsmethode kunnen partijen signalen indienen voor onderzoek.

Maakbaarheidsgat en voortgangsrapportages
De ACM zal onderzoeken op welke manieren de toetsing van de investeringsplannen kan worden verbeterd om het zogeheten "maakbaarheidsgat" zoveel mogelijk te verkleinen.

In dit kader stellen Netbeheerders elk half jaar een voortgangsrapportage op over de uitvoering van de investeringsplannen, volgens een door de ACM voorgeschreven uniform format. De ACM publiceert deze rapportage op haar website voorzien van haar appreciatie.

Het doel van deze rapportages is om inzicht te geven in de uitvoering van de investeringsplannen ten behoeve van de maatschappelijke opgave van de energietransitie. Het is niet de intentie van Partijen om de rapportages te gebruiken voor individuele belangen, zoals procedures over aansluitingen. Van de informatie die Netbeheerders in het kader van de voortgangsrapportage met de ACM delen zal de ACM geen bedrijfsgevoelige informatie extern publiceren, omdat dit het bevorderen van de energietransitie en de hoogte van de nettarieven kan schaden.

Bij het opstellen van deze rapportages worden de volgende randvoorwaarden gehanteerd. Elke voortgangsrapportage sluit zo nauw mogelijk aan bij het rapportageformat van de Netbeheerder uit het Investeringsplan. De investeringsplannen van de Netbeheerders kennen een afgestemd format dat is vormgeven met de ACM. De voortgangsrapportage gaat exclusief over de elektriciteitsinvesteringen. De eerste rapportage leveren de Netbeheerders elektriciteit in 2027 op.

De rapportage bevat drie onderdelen:

1.1 Voortgang lopende investeringen
TenneT rapporteert over de voortgang op portfolioniveau en op individueel niveau.

i. Portfolioniveau: door middel van een staafdiagram over verwachte vertragingen ten opzichte van de IBN-data die genoemd zijn in het IP. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen:
    1. Investeringen die op schema lopen t.o.v. het IP;
    2. Investeringen die mogelijk vertragen, maar waarvan de vertraging binnen de in de IP-genoemde bandbreedte valt;
    3. Investeringen waarvan de vertraging buiten de in het IP-genoemde bandbreedte valt.

ii. Individuele investeringen: voor een selectie van de capaciteitsinvesteringen (bijvoorbeeld congestie-oplossende projecten) rapporteert TenneT de actuele fase en IBN afgezet tegen de fase en IBN uit het investeringsplan.

1.2. Afgeronde majeure investeringen
Netbeheerders elektriciteit publiceren een volledige lijst van afzonderlijke majeure investeringen die zijn gerealiseerd in de tijd tussen het laatste IP en het schrijven van de voortgangsrapportage, inclusief het in het IP genoemde IBN-jaar uit en het gerealiseerde IBN-jaar.

2. Toelichting op de behaalde resultaten (het "waarom")

- Netbeheerders elektriciteit geven een generieke kwalitatieve toelichting waarom elektriciteitsinvesteringen niet volgens plan uitgevoerd kunnen worden.
- Voor TenneT wordt specifiek gevraagd naar inzicht in de ontwikkeling van standaard doorlooptijden, inclusief progressie op het gebied van vergunningen, en naar projectrisico's.

3. Vooruitblik – Te nemen stappen

- Netbeheerders elektriciteit geven toelichting op de stappen die een Netbeheerder onderneemt om de vertragingen te minimaliseren c.q. het "maakbaarheidsgat" te verkleinen en hoe deze initiatieven lopen.
- Voor TenneT wordt specifiek gevraagd naar inzicht in hoe projectrisico's gemanaged worden en hoe TenneT schaarste probeert op te lossen. TenneT zal hierbij op drie aspecten ingaan:
  i. Planologie;
  ii. Schaarste bij leveranciers;
  iii. Interne vertragingsoorzaken (zoals eigen personeel).

14 SAMENWERKING OP GEBIED VAN INNOVATIE EN TRANSPARANTIE TENNET

Samenwerking op innovatie binnen de sector zal verder worden geïntensiveerd. Netbeheerders gaan actief leerpunten en ervaringen delen die zij opdoen tijdens het ontwikkelen, beproeven en opschalen van innovaties, onder andere via pilots. Daarbij kan één Netbeheerder het voortouw nemen en kunnen andere Netbeheerders actief meekijken of participeren. Relevante inzichten worden vervolgens sectorbreed gedeeld, waarmee wordt voorkomen dat Netbeheerders dubbel werk moeten verrichten en dubbel leergeld moeten betalen. Ook kunnen schaalvoordelen beter worden benut.

De samenwerking zal zich nadrukkelijk richten op versnelling en efficiëntie in de uitvoering door het systematisch delen van ervaringen, werkwijzen en best practices. Op deze manier kunnen de Netbeheerders succesvolle methoden snel en efficiënt toepassen, terwijl ook waardevolle lessen uit minder geslaagde aanpakken breed gedeeld en benut worden. Daarbij kan gedacht worden aan zowel versnellingskansen voor de korte termijn met directe impact als aan meer fundamentele innovaties met een langere doorlooptijd.

In dat kader geven Netbeheerders inzicht in hun doelstellingen, de resultaten van efficiëntie-initiatieven en samenwerkingsverbanden, evenals in de effecten daarvan op kostenbeheersing, productiviteit en systeemprestaties in overeenstemming met de richtlijnen benoemd in de MB's onder *Transparantie door de systeembeheerders (8.3)*. Ook wordt aandacht besteed aan de samenhang met bredere prestatie-indicatoren, zoals de beheersing van systeemverliezen en de uitkomsten van geharmoniseerde klanttevredenheidsonderzoeken, aangevuld met een vooruitblik op toekomstige doelstellingen.

Deze samenwerking zal plaatsvinden binnen bestaande sectorbrede gremia en samenwerkingsstructuren, waaronder bijvoorbeeld de Taskforce Elektra, gezamenlijke innovatieprogramma's gericht op netontwikkeling en uitvoering, en initiatieven binnen de Beter Benutten werkstroom waarin opties voor efficiëntere netbenutting worden onderzocht. Door gebruik te maken van deze bestaande structuren wordt samenwerking op innovatie niet als een afzonderlijke activiteit ingericht, maar geïntegreerd in de reguliere sectorprocessen. Daarmee wordt samenwerking geborgd en worden sectorbrede efficiëntie- en productiviteitsverbeteringen duurzaam bevorderd.

Transparantie – vertrouwelijkheden algemeen

Bij het bieden van transparantie waarborgt de ACM vertrouwelijkheid en handelt zij conform de relevante bepalingen uit de Wet open overheid, de Energiewet, de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt en andere relevante wet- en regelgeving.
De ACM zorgt ervoor dat publicaties van de ACM in het kader van de tariefregulering niet leiden tot openbaarwording van vertrouwelijke informatie. Commerciële en/of bedrijfsgevoelige informatie van Partijen of bij hen berustende vertrouwelijke informatie van derden zijn geen onderdeel van deze publicaties. Onder de publicaties van de ACM in het kader van de tariefregulering vallen in ieder geval:

i) de publicatie van het inkomstenbesluit en de tarievenbesluiten;
ii) het verslag van de werkzaamheden van de ACM in het kader van onderzoek en interventie, inclusief de bijbehorende bijeenkomst; en
iii) publicaties van de resultaten van monitoring, procestoetsing en de onderzoeken die de ACM uitvoert in het kader van onderzoek en interventie.

De ACM draagt met het oog hierop zorg dat de Netbeheerder voorafgaand aan de publicatie in de gelegenheid is om gemotiveerd aan te geven of de publicatie vertrouwelijke informatie bevat. Eventuele opmerkingen ten aanzien van vertrouwelijkheid legt de ACM slechts gemotiveerd terzijde.

De ACM maakt de informatie die de Netbeheerders aanleveren in het kader van het informatieverzoek reguleringsdata en de onderbouwing van de schattingen voor de inkomstenbesluiten en tarievenbesluiten niet automatisch openbaar. De ACM kan deze informatie mogelijk wel verwerken in andere publicaties, al dan niet op geaggregeerd niveau. Daarbij draagt de ACM zorg dat commerciële en/of bedrijfsgevoelige informatie niet openbaar wordt gemaakt.

Transparantie – verslag van werkzaamheden in het kader van de waarborgen
De ACM publiceert gedurende de looptijd van de reguleringsperiode twee keer per jaar, in juni en december, een verslag van haar werkzaamheden in het kader van de waarborgen en de resultaten daarvan. Het verslag bestaat uit:

i) het aantal ontvangen relevante signalen;
ii) het aantal ontvangen relevante signalen dat de ACM heeft onderzocht;
iii) inzicht in de aard en het onderwerp van de ontvangen en onderzochte signalen, geaggregeerd op sectorniveau, uitgesplitst naar elektriciteit en gas, zodanig dat signalen niet herleidbaar zijn tot individuele Netbeheerders;
iv) het aantal gesprekken dat de ACM heeft gevoerd met de Netbeheerders in het kader van onderzoek naar signalen;
v) het onderwerp van de lopende en nieuw gestarte onderzoeken;
vi) een toelichting van de afgeronde onderzoeken en behaalde resultaten;
vii) het onderwerp van vastgestelde verbeterplannen van de Netbeheerders; en
viii) een toelichting bij procesmatige ontwikkelingen rondom de werkzaamheden van de ACM in het kader van de waarborgen.

Het verslag dat de ACM in december van ieder jaar publiceert, bevat tevens inzichten in de resultaten van monitoring en procestoetsing. De ACM organiseert jaarlijks een bijeenkomst om het verslag toe te lichten.

De ACM publiceert niet over de aard en het onderwerp van individuele signalen die zij ontvangt, tenzij de ACM besluit op basis van een signaal een onderzoek te starten. De ACM informeert inbrengers van signalen over de status van het door hen ingebrachte signaal. Indien de ACM kiest het ingebrachte signaal in de komende twaalf maanden (nog) niet op te pakken, dan deelt de ACM de motivering voor deze keuze met de inbrenger van het signaal.

De ACM legt voor de publicatie van het eerste verslag in juni 2027 een conceptformat van het verslag voor aan de Marktpartijen. De ACM neemt de input van de Marktpartijen mee bij het bepalen van het definitieve format van het verslag.

15 EVALUATIEMOMENT TENNET

De ACM evalueert de nieuwe methode voordat het proces in gang wordt gezet voor een principiële keuze over de basis van de methode na 2031. Hierbij houdt de ACM rekening met het feit dat het een nieuwe methode is, en dat het noodzakelijk is om over een langere periode ervaring op te doen om betekenisvolle conclusies te kunnen trekken over de effectiviteit. De evaluatie zal gepubliceerd en geconsulteerd worden. De ACM haalt via deze consultatie input op bij de Marktpartijen voor de evaluatie en gaat deze serieus betrekken in haar overwegingen. Als het stelsel van waarborgen niet blijkt te voldoen en eventuele maatregelen ter verbetering daarvan niet realistisch blijken, zal de ACM ook alternatieve waarborgen in overweging nemen. Een van de indicaties van onvoldoende werking van de methode is dat er geen onderzoeken en interventies hebben plaatsgevonden voor de evaluatie.

16 STELSEL VAN WAARBORGEN (PROCESTOETSING, MONITORING VAN KOSTENONTWIKKELING, ONDERZOEK EN INTERVENTIE) TENNET

Verdere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk

De ACM werkt het onderzoek- en interventieraamwerk zoals opgenomen in de MB's verder uit en neemt daarbij de eerder ontvangen input op het relevante OMB in aanmerking. De ACM stelt de Marktpartijen in de gelegenheid te reageren op de verdere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk. De ACM neemt de reacties van de Marktpartijen in aanmerking en legt deze slechts gemotiveerd terzijde.

De beoogde datum voor het publiceren van een ontwerp van de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk is mei 2026. De Marktpartijen kunnen daarna binnen een termijn van 6 weken reageren op deze nadere uitwerking. De ACM beoogt het onderzoek- en interventieraamwerk uiterlijk in december 2026 uitgewerkt te hebben en te publiceren.

Omdat het onderzoek- en interventieraamwerk een nieuw onderdeel is van de reguleringsmethode, verwacht de ACM dat ook gedurende de reguleringsperiode reden is om op basis van de opgedane ervaring dit raamwerk verder uit te blijven werken en aan te scherpen, al beoogt zij in het ontwerpraamwerk al zo veel als redelijkerwijs mogelijk duidelijkheid te geven over de uitgangspunten, parameters en processen die zij hanteert. Ook bij de verdere uitwerking van het raamwerk stelt de ACM de Marktpartijen in staat om input te leveren.

In de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk neemt de ACM een duidelijk beoordelingskader op.

De ACM past het stelsel van waarborgen toe binnen de grenzen van redelijkheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit. De ACM draagt zorg voor gedegen processen waarin processtappen met waarborgen zijn omkleed en zorgvuldig worden doorlopen. De ACM neemt waar mogelijk duidelijke termijnen voor processtappen op binnen het onderzoeks- en interventieproces, ook voor de ACM. Voor de duur van de onderzoeksfase stelt de ACM per onderzoek een beoogde termijn vast na overleg met de Netbeheerder. Er worden geen processtappen overgeslagen.

Bij het opstellen van de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk hanteert de ACM in ieder geval de volgende uitgangspunten:

i) Informatieverzamelingsproces
De ACM legt procesafspraken vast die erop zijn gericht dat informatieverzameling plaatsvindt binnen de grenzen van redelijkheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit, dat de Netbeheerders redelijke termijnen krijgen om opgevraagde informatie aan te leveren en dat de administratieve belasting bij de informatieverzameling voor de Netbeheerders proportioneel is. De ACM sluit bij informatieverzameling in het kader van het stelsel van waarborgen waar mogelijk aan bij reeds bestaande rapportages en informatiesystemen.

ii) Delen van voorlopige conclusies en reactie door de betrokken Netbeheerder
De ACM stelt een proces vast voor het schriftelijk delen van de voorlopige conclusies en analyses van de ACM binnen het onderzoek- en interventieraamwerk met de betrokken Netbeheerder, en zorgt dat de betrokken Netbeheerder een redelijke termijn krijgt om te reageren op deze conclusies en analyses. De gegevens die aan deze voorlopige conclusies en analyses ten grondslag liggen, zal de ACM delen met de betrokken Netbeheerder op een manier dat deze controleerbaar en verifieerbaar zijn. De ACM neemt geen vervolgstappen voordat deze uitwisseling heeft plaatsgevonden en de betrokken Netbeheerder in staat is gesteld binnen een redelijke termijn te reageren op de voorlopige conclusies en analyses. De ACM licht toe op welke manier de reactie van de betrokken Netbeheerder is meegenomen in de vervolgstappen binnen het onderzoek- en interventieraamwerk.

De ACM zoekt voorafgaand dialoog met de betrokken Netbeheerder als zij op basis van signalen voornemens is om vervolgstappen te nemen.

iii) Verdere inhoudelijke uitwerking op basis van de verordeningen
De ACM werkt onderzoeksmethodes en beoordelingscriteria verder uit, gebaseerd op de norm van artikel 17, eerste lid, van de Gasverordening[1] voor de Netbeheerders gas en artikel 18, eerste lid, van de Elektriciteitsverordening[2] voor de Netbeheerders elektriciteit. De normen uit die bepalingen zijn leidend voor de beoordeling van efficiëntie. De bewijslast voor het bestaan en de omvang van een vermeende (evidente) inefficiëntie ligt bij de ACM.

[1] Verordening (EU) 2024/1789 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 en (EU) 2022/869 en Besluit (EU) 2017/684, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 715/2009.
[2] Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit.

Procestoetsing

Procestoetsing betreft een nieuwe toetsingsmethode. Om te borgen dat deze methode doelmatig is, zijn regelmatige reflectie en bijsturing noodzakelijk. De Partijen zijn een jaarlijkse planningscyclus overeengekomen, die er als volgt uitziet en start in maart 2026:

- Ieder jaar in maart krijgen de Marktpartijen expliciet de uitnodiging om specifieke processen/onderwerpen/signalen – eventueel over specifieke Netbeheerders – voor te dragen voor een procestoets. Dit kan schriftelijk en ook kunnen individuele afspraken worden ingepland met de ACM om dit mondeling te bespreken.
- De ACM zal ieder jaar een jaarplan voorbereiden. Hierbij kan zij de Marktpartijen consulteren en/of om aanvullende informatie vragen.
- Ieder jaar zal de ACM een voorlopig jaarplan presenteren in juni; de Marktpartijen krijgen de gelegenheid hierop te reageren.
- In augustus van elk jaar zal de ACM het jaarplan vaststellen, en dit communiceren met de Marktpartijen. Hierin benoemt de ACM in ieder geval de belangrijkste focuspunten voor procestoetsing in het aankomende jaar.
- Hierna begint de ACM met de voorbereiding voor de procestoetsing.

Inhoudelijk gezien geeft de ACM bij de prioritering van de procestoetsen in het bijzonder aandacht aan de onderstaande processen:

- Processen waarin de Netbeheerders tot (des)investeringen komen; en
- Besluitvormingsprocessen, bijvoorbeeld op het gebied van risicomanagement en aanbestedingen. Bij de toetsing van besluitvormingsprocessen focust de ACM op de eventuele verbetermogelijkheden gericht op het versnellen van de energietransitie.

Bij het opstellen van de nadere uitwerking van de procestoetsing bespreekt de ACM in ieder geval de volgende punten met de Marktpartijen en vraagt zij hen hierop om input:

(i) criteria ter beoordeling van de bedrijfsvoeringsprocessen van Netbeheerders en de criteria voor het prioriteren van bepaalde processen, en;

(ii) de gronden waarop een procestoetsingsmethode wordt gekozen, waarom een methode passend is en hoe kwaliteit van onderzoek wordt geborgd.

In deze jaarlijkse cyclus is het uitgangspunt dat de ACM over de uiteindelijke invulling van de procestoetsing beslist, waarbij zij expliciet en op meerdere momenten de input van de Marktpartijen betrekt. Deze input legt de ACM slechts gemotiveerd terzijde. Voorspelbaarheid is van belang voor alle Marktpartijen. De ACM behoudt de vrijheid om gedurende het jaar wijzigingen aan te brengen in het jaarplan, maar zal hier prudent mee omgaan, omdat zij hecht aan de duidelijkheid. In het geval dat de ACM afwijking van het jaarplan nodig acht, zal de ACM dit expliciet motiveren. Waar dit van belang is, geeft de ACM in haar jaarplan een vooruitblik op latere jaren, als dit nodig is voor de Netbeheerders om een aanstaande procestoets zo goed mogelijk te kunnen voorbereiden.

De ACM zal de doelmatigheid van de procestoetsing gedurende de reguleringsperiode met ingang van maart 2028 jaarlijks evalueren. Hiervoor organiseert zij een bijeenkomst waarvoor alle Marktpartijen worden uitgenodigd en waarin zij hun reflecties op procestoetsing kunnen delen. Deze input betrekt de ACM in het nieuw op te stellen jaarplan. Onderdeel van de evaluatie van de doelmatigheid van procestoetsing is het evalueren of de administratieve belasting van de procestoetsen in verhouding staat tot de inzichten en resultaten die uit de

procestoetsing worden gehaald. De ACM stelt zich wat betreft deze administratieve belasting ten doel procestoetsing te allen tijde proportioneel uit te voeren en sluit in eerste instantie aan bij bestaande processen en informatie van de Netbeheerders.

17 SPREIDING NACALCULATIES VOOR STABIEL TARIEFVERLOOP TENNET

De ACM en TenneT hebben de intentie dat er – net zoals bij de tarieven van GTS – een afspraak wordt gemaakt met betrekking tot spreiding van de nacalculaties uit de jaren 2025 en 2026 ten behoeve van een stabiel tariefverloop bij overgang van de oude naar de nieuwe reguleringsperiode. Deze nacalculaties worden dan uiterlijk in de reguleringsperiode 2027-2031 verrekend.

18 OUTPUTPRIKKELS IN REGULERINGSPERIODE VANAF 2031 TENNET

Partijen gaan tijdig vóór de voorbereiding van de volgende reguleringsmethode gezamenlijk onderzoeken in hoeverre outputprikkels kunnen worden opgenomen in de methodebesluiten voor de volgende reguleringsperiode (dus ná 2031).

19 BOUWRENTE TENNET

In de Term Sheet zijn over de bouwrente onderstaande afspraken opgenomen. Deze afspraken worden nader uitgewerkt in de MB's (zie Bijlage 1 (*Wijzigingen methodebesluiten*). De t-0 vergoeding voor TenneT wordt stapsgewijs afgebouwd volgens het onderstaande schema:

	2027	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Percentage met t-0 vergoeding	*90%*	*75%*	*55%*	*30%*	*0%*

Daarnaast is de t-0 vergoeding onderworpen aan de volgende clausules:

i. TenneT doet afstand van de mogelijkheid om in de volgende reguleringsmethode de t-0 vergoeding of een equivalent hiervan in te brengen in de regulering.

ii. Limiet op dividenduitkeringen: TenneT TSO B.V, TenneT Netherlands B.V. en TenneT Holding B.V. doen het voorstel geen dividend uit te keren aan hun aandeelhouder of andere entiteiten binnen de Groep, zolang TenneT een t-0 vergoeding ontvangt.

iii. Het afbouwpad wordt direct stopgezet, of versneld afgebouwd indien dit niet langer noodzakelijk is om de credit rating van de issuer TenneT Holding B.V., dan wel TenneT Netherlands B.V. te behouden. Dit kan het gevolg zijn van een structurele verbetering van de operationele kasstromen, of een kapitaalstorting, of een verdere ophoging van de garantie. Afhankelijk van de situatie wordt gekozen voor versnelde afbouw of direct stopzetten van de vergoeding.

iv. In geen geval kan TenneT aanspraak maken op een (tijdelijk) hogere t-0 vergoeding.

20 INVOEDINGSTARIEF TENNET

De ACM toetst of het codewijzigingsbesluit dat zij neemt in geval van invoering van het invoedingstarief conform de relevante wetgeving is, zoals de Energiewet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Daarbij heeft de ACM in het bijzonder aandacht voor de proportionaliteit en evenredigheid van het besluit. De ACM vindt het van belang dat de invoering van een invoedingstarief netto een positieve maatschappelijke uitkomst heeft.

DEEL GTS

21 INVESTERINGSPLANNEN GTS

Investeringsplannen

Netbeheerders stellen tweejaarlijks investeringsplannen vast. De ACM toetst deze plannen inhoudelijk. De ACM en de Netbeheerders gaan de Representatieve organisaties uitgebreider en in een eerder stadium betrekken in het proces van de investeringsplannen (het IP-proces). De ACM bouwt waarborgen in opdat de Representatieve organisaties effectief betrokken worden bij het IP-proces. De ACM ziet er hierbij op toe dat de belangen van *alle* netgebruikers, dus ook netgebruikers die niet vertegenwoordigd (kunnen) worden via een belangenorganisatie, worden meegewogen.

Het IP-proces bevat, voor zover van toepassing, de volgende fases: het opstellen van scenario's, de regionalisatie van scenario's en vaststelling van knelpunten, het prioriteren van oplossen van knelpunten om te komen tot een investeringsplan en de uitvoering en monitoring van het investeringsplan.

Netbeheerders nemen Representatieve organisaties actiever, frequenter en effectiever mee in hun investeringsplannen. Dit wordt vormgegeven op een manier die borgt dat deze betrokkenheid zowel netgebruikers als de Netbeheerders ten goede komt. Bijvoorbeeld omdat het bijdraagt aan het verminderen van netcongestie in de elektriciteitsnetten en het verbeteren van de betaalbaarheid van nettarieven. De ACM toetst of Representatieve organisaties in deze effectief gehoord en betrokken zijn geweest.

Om tot een effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties te komen, zullen Netbeheerders Representatieve organisaties vroegtijdig in de verschillende fases van het proces betrekken. De vorm van effectieve betrokkenheid kan verschillen per fase. Effectieve betrokkenheid varieert van intensieve inhoudelijke betrokkenheid tot informeren, consulteren en het bieden van transparantie. In alle fases van effectieve betrokkenheid gebeurt dat vroegtijdig en voordat definitieve aannames en keuzes zijn gemaakt. Hierbij wordt de nauwgezette opvolging van processtappen in de planning van het IP-proces van de Netbeheerders in acht genomen. Dat betekent dat betrokkenheid in een bepaalde fase ook ruim van tevoren kan plaatsvinden, waarbij meer inzicht wordt gegeven hoe de Netbeheerders aannames en keuzes gaan maken. Op die manier is effectieve betrokkenheid in te richten, passend bij de autonomie en verantwoordelijkheid van de Netbeheerders en de toetsende rol van de ACM volgend uit de wet, en waarbij geldt dat de Netbeheerders te allen tijde verantwoordelijk blijven voor het maken van de definitieve keuzes.

Scenario's

Representatieve organisaties worden inhoudelijk betrokken bij het bepalen van de scenario's die van belang zijn voor de geschatte vraagontwikkeling.

De ACM ziet erop toe dat de investeringsplannen van de Netbeheerder voldoende aansluiten bij (beoogde) ontwikkelingen in het energiesysteem (waaronder vraag naar en aanbod van transportcapaciteit). Het energiesysteem van de toekomst faciliteert de behoeften van alle

netgebruikers. Representatieve organisaties kunnen hierover een zienswijze indienen bij de ACM.

De ACM spant zich in om bij de gehanteerde scenario's door Netbeheerders meer te sturen op het meenemen van door beleidsmakers gewenste ontwikkelingen in het energiesysteem, om scenariovorming op deze manier te stroomlijnen, met bijvoorbeeld de intentie om aan te sluiten bij de beoogde scenario's van het NPE.

Prioritering investeringen
De ACM beoordeelt de criteria die Netbeheerders hanteren voor het prioriteren van investeringen en neemt daarbij in overweging de verschillende verantwoordelijkheden die Netbeheerders hebben, zoals kwaliteit (veiligheid, weerbaarheid, spanningskwaliteit en onderhoud), effectiviteit (voldoen aan capaciteitsvraag) en doelmatigheid (totale systeemkosten, slimmer gebruik maken van netcapaciteit).

Afspraken over effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties
De Netbeheerders voeren, voor zover van toepassing, in de relevante fases van het IP-proces, zoals hierboven omschreven in de tweede alinea onder 'investeringsplannen', overleg met de Representatieve organisaties.

Netbeheerders geven vanaf het proces voor de IP's 2028 meer inzicht aan de ACM en netgebruikers over het proces van totstandkoming van de investeringsplannen, waarbij de focus ligt op de processtappen die Netbeheerders nemen bij 1) het vaststellen van scenario's en 2) de wijze van identificeren van knelpunten op gebied van aanwezige versus benodigde transportcapaciteit. Hieraan wordt uitvoering gegeven door in elke ronde van de investeringsplannen samenwerkbijeenkomsten te organiseren voor Representatieve organisaties, waarin de Netbeheerders voorgenoemde processtappen toelichten en waarbij er ruimte is voor overleg met Representatieve organisaties en inhoudelijke reactie door Netbeheerders. Netbeheerders plannen in ieder geval samenwerkbijeenkomsten over 1) het werkproces voor de investeringsplannen bij aanvang van de investeringsplannen, 2) de inhoudelijke uitwerking van de scenario's en 3) verdieping van de scenario's.

De Netbeheerders en de Representatieve organisaties hebben een werkwijze vastgesteld over de wijze waarop de Representatieve organisaties effectief worden betrokken bij de relevante fases van het IP-proces. Deze werkwijze is aan deze Overeenkomst gehecht als Bijlage 3 (*Procedure t.b.v. het waarborgen van de effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties in het investeringsplanproces*).

De Netbeheerders betrekken Representatieve organisaties na afronden van het IP-proces (na de vaststelling) bij de evaluatie en informeren hen over de uitkomsten van de evaluatie. De uitkomsten van de evaluatie worden meegenomen in het aankomende werkproces van de IP's. De Netbeheerders geven toelichting op het werkproces voor de investeringsplannen bij aanvang van de investeringsplannen in een samenwerkbijeenkomst, waarbij er ruimte is voor overleg met Representatieve organisaties en inhoudelijke reactie door Netbeheerders.

Transparantie ACM over toets op de investeringsplannen

De ACM zorgt voor meer transparantie over zowel het IP-proces als de inhoudelijke toetsing van de investeringsplannen. De inhoudelijke toetsing kan zien op de totstandkoming, de inhoud en op de uitvoering van de investeringsplannen.

Vanaf 2026 publiceert de ACM bij elke toets op investeringsplannen een verslag, waarin is opgenomen hoe de ACM de investeringsplannen van de Netbeheerders getoetst heeft en tot welke uitkomst deze toets heeft geleid. Naar aanleiding van de eerste publicatie van een dergelijk verslag, consulteert de ACM Representatieve organisaties over de manier waarop de ACM de investeringsplannen toetst. De reacties uit de consultatie neemt de ACM mee om de toetsing van de investeringsplannen aan te scherpen. Vanaf 2027 publiceert de ACM voorafgaand aan de toets het 'kader informatiebehoefte' met de criteria waaraan de ACM de investeringsplannen toetst. Vanaf 2027 publiceert de ACM, na overleg met de Netbeheerder, een openbare versie van haar reactie op de consultatieversie van het investeringsplan.

De Netbeheerders sturen de vastlegging van de wijze waarop waarin zij Representatieve organisaties betrokken hebben bij de totstandkoming van de investeringsplannen samen met de ontwerp-investeringsplannen naar de ACM. De ACM toetst of de Netbeheerders de Representatieve organisaties voldoende effectief betrokken hebben. Daarbij toetst de ACM of de afspraken over de effectieve betrokkenheid met Representatieve organisaties zijn gevolgd. Als de ACM tekortkomingen constateert in de investeringsplannen, kan zij bij haar oordeel betrekken of Representatieve organisaties eerder op dezelfde tekortkoming hebben gewezen.

Begin 2027 informeert de ACM de Representatieve organisaties hoe zij de toetsing op de investeringsplannen gaat aanscherpen en hoe het vervolgproces vorm krijgt. De ACM heeft bij eventuele aanscherpingen oog voor de interne processen van Netbeheerders, bijvoorbeeld met betrekking tot de beoogde scenario's van het NPE.

Toetsing en monitoring
De ACM gaat onderzoeken in hoeverre zij een procestoets op de investeringsplannen kan uitvoeren. Op basis van zowel procesmatige (is er sprake van effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties), als inhoudelijke (voorzien de voorgestelde (des)investeringen in het op tijdige en doelmatige wijze voorkomen van knelpunten, conform de vastgestelde prioritering) criteria. Hierin beoogt de ACM de investeringsplannen duidelijker te koppelen aan de kosten voor en baten van (des)investeringen die hiermee gepaard gaan. Volgens de nieuwe reguleringsmethode kunnen partijen signalen indienen voor onderzoek.

22 TRANSPARANTIE GTS

Transparantie – vertrouwelijkheden algemeen
Bij het bieden van transparantie waarborgt de ACM vertrouwelijkheid en handelt zij conform de relevante bepalingen uit de Wet open overheid, de Energiewet, de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt en andere relevante wet- en regelgeving.
De ACM zorgt ervoor dat publicaties van de ACM in het kader van de tariefregulering niet leiden tot openbaarwording van vertrouwelijke informatie. Commerciële en/of bedrijfsgevoelige informatie van Partijen of bij hen berustende vertrouwelijke informatie van derden zijn geen onderdeel van deze publicaties. Onder de publicaties van de ACM in het kader van de tariefregulering vallen in ieder geval:

i) de publicatie van het inkomstenbesluit en de tarievenbesluiten;
ii) het verslag van de werkzaamheden van de ACM in het kader van onderzoek en interventie, inclusief de bijbehorende bijeenkomst; en
iii) publicaties van de resultaten van monitoring, procestoetsing en de onderzoeken die de ACM uitvoert in het kader van onderzoek en interventie.

De ACM draagt met het oog hierop zorg dat de Netbeheerder voorafgaand aan de publicatie in de gelegenheid is om gemotiveerd aan te geven of de publicatie vertrouwelijke informatie bevat. Eventuele opmerkingen ten aanzien van vertrouwelijkheid legt de ACM slechts gemotiveerd terzijde.

De ACM maakt de informatie die de Netbeheerders aanleveren in het kader van het informatieverzoek reguleringsdata en de onderbouwing van de schattingen voor de inkomstenbesluiten en tarievenbesluiten niet automatisch openbaar. De ACM kan deze informatie mogelijk wel verwerken in andere publicaties, al dan niet op geaggregeerd niveau. Daarbij draagt de ACM zorg dat commerciële en/of bedrijfsgevoelige informatie niet openbaar wordt gemaakt.

Transparantie – verslag van werkzaamheden in het kader van de waarborgen

De ACM publiceert gedurende de looptijd van de reguleringsperiode twee keer per jaar, in juni en december, een verslag van haar werkzaamheden in het kader van de waarborgen en de resultaten daarvan. Het verslag bestaat uit:

i) het aantal ontvangen relevante signalen;
ii) het aantal ontvangen relevante signalen dat de ACM heeft onderzocht;
iii) inzicht in de aard en het onderwerp van de ontvangen en onderzochte signalen, geaggregeerd op sectorniveau, uitgesplitst naar elektriciteit en gas, zodanig dat signalen niet herleidbaar zijn tot individuele Netbeheerders;
iv) het aantal gesprekken dat de ACM heeft gevoerd met de Netbeheerders in het kader van onderzoek naar signalen;
v) het onderwerp van de lopende en nieuw gestarte onderzoeken;
vi) een toelichting van de afgeronde onderzoeken en behaalde resultaten;
vii) het onderwerp van vastgestelde verbeterplannen van de Netbeheerders; en
viii) een toelichting bij procesmatige ontwikkelingen rondom de werkzaamheden van de ACM in het kader van de waarborgen.

Het verslag dat de ACM in december van ieder jaar publiceert, bevat tevens inzichten in de resultaten van monitoring en procestoetsing. De ACM organiseert jaarlijks een bijeenkomst om het verslag toe te lichten.

De ACM publiceert niet over de aard en het onderwerp van individuele signalen die zij ontvangt, tenzij de ACM besluit op basis van een signaal een onderzoek te starten. De ACM informeert inbrengers van signalen over de status van het door hen ingebrachte signaal. Indien de ACM kiest het ingebrachte signaal in de komende twaalf maanden (nog) niet op te pakken, dan deelt de ACM de motivering voor deze keuze met de inbrenger van het signaal.

De ACM legt voor de publicatie van het eerste verslag in juni 2027 een conceptformat van het verslag voor aan de Marktpartijen. De ACM neemt de input van de Marktpartijen mee bij het bepalen van het definitieve format van het verslag.

23 EVALUATIEMOMENT GTS

De ACM evalueert de nieuwe methode voordat het proces in gang wordt gezet voor een principiële keuze over de basis van de methode na 2031. Hierbij houdt de ACM rekening met het feit dat het een nieuwe methode is, en dat het noodzakelijk is om over een langere periode ervaring op te doen om betekenisvolle conclusies te kunnen trekken over de effectiviteit. De evaluatie zal gepubliceerd en geconsulteerd worden. De ACM haalt via deze consultatie input op bij de Marktpartijen voor de evaluatie en gaat deze serieus betrekken in haar overwegingen. Als het stelsel van waarborgen niet blijkt te voldoen en eventuele maatregelen ter verbetering daarvan niet realistisch blijken, zal de ACM ook alternatieve waarborgen (bijvoorbeeld outputprikkels) in overweging nemen. Een van de indicaties van onvoldoende werking van de methode is dat er geen onderzoeken en interventies hebben plaatsgevonden voor de evaluatie.

24 STELSEL VAN WAARBORGEN (PROCESTOETSING, MONITORING VAN KOSTENONTWIKKELING, ONDERZOEK EN INTERVENTIE) GTS

Verdere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk

De ACM werkt het onderzoek- en interventieraamwerk zoals opgenomen in de MB's verder uit en neemt daarbij de eerder ontvangen input op het relevante OMB in aanmerking. De ACM stelt de Marktpartijen in de gelegenheid te reageren op de verdere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk. De ACM neemt de reacties van de Marktpartijen in aanmerking en legt deze slechts gemotiveerd terzijde.

De beoogde datum voor het publiceren van een ontwerp van de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk is mei 2026. De Marktpartijen kunnen daarna binnen een termijn van 6 weken reageren op deze nadere uitwerking. De ACM beoogt het onderzoek- en interventieraamwerk uiterlijk in december 2026 uitgewerkt te hebben en te publiceren.

Omdat het onderzoek- en interventieraamwerk een nieuw onderdeel is van de reguleringsmethode, verwacht de ACM dat ook gedurende de reguleringsperiode reden is om op basis van de opgedane ervaring dit raamwerk verder uit te blijven werken en aan te scherpen, al beoogt zij in het ontwerpraamwerk al zo veel als redelijkerwijs mogelijk duidelijkheid te geven over de uitgangspunten, parameters en processen die zij hanteert. Ook bij de verdere uitwerking van het raamwerk stelt de ACM de Marktpartijen in staat om input te leveren.

In de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk neemt de ACM een duidelijk beoordelingskader op.

De ACM past het stelsel van waarborgen toe binnen de grenzen van redelijkheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit. De ACM draagt zorg voor gedegen processen waarin processtappen met waarborgen zijn omkleed en zorgvuldig worden doorlopen. De ACM neemt

waar mogelijk duidelijke termijnen voor processtappen op binnen het onderzoeks- en interventieproces, ook voor de ACM. Voor de duur van de onderzoeksfase stelt de ACM per onderzoek een beoogde termijn vast na overleg met de Netbeheerder. Er worden geen processtappen overgeslagen.

Bij het opstellen van de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk hanteert de ACM in ieder geval de volgende uitgangspunten:

i) Informatieverzamelingsproces
De ACM legt procesafspraken vast die erop zijn gericht dat informatieverzameling plaatsvindt binnen de grenzen van redelijkheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit, dat de Netbeheerders redelijke termijnen krijgen om opgevraagde informatie aan te leveren en dat de administratieve belasting bij de informatieverzameling voor de Netbeheerders proportioneel is. De ACM sluit bij informatieverzameling in het kader van het stelsel van waarborgen waar mogelijk aan bij reeds bestaande rapportages en informatiesystemen.

ii) Delen van voorlopige conclusies en reactie door de betrokken Netbeheerder
De ACM stelt een proces vast voor het schriftelijk delen van de voorlopige conclusies en analyses van de ACM binnen het onderzoek- en interventieraamwerk met de betrokken Netbeheerder, en zorgt dat de betrokken Netbeheerder een redelijke termijn krijgt om te reageren op deze conclusies en analyses. De gegevens die aan deze voorlopige conclusies en analyses ten grondslag liggen, zal de ACM delen met de betrokken Netbeheerder op een manier dat deze controleerbaar en verifieerbaar zijn. De ACM neemt geen vervolgstappen voordat deze uitwisseling heeft plaatsgevonden en de betrokken Netbeheerder in staat is gesteld binnen een redelijke termijn te reageren op de voorlopige conclusies en analyses. De ACM licht toe op welke manier de reactie van de betrokken Netbeheerder is meegenomen in de vervolgstappen binnen het onderzoek- en interventieraamwerk;

De ACM zoekt voorafgaand dialoog met de betrokken Netbeheerder als zij op basis van signalen voornemens is om vervolgstappen te nemen.

iii) Verdere inhoudelijke uitwerking op basis van de verordeningen
De ACM werkt onderzoeksmethodes en beoordelingscriteria verder uit, gebaseerd op de norm van artikel 17, eerste lid, van de Gasverordening[3] voor de Netbeheerders gas en artikel 18, eerste lid, van de Elektriciteitsverordening[4] voor de Netbeheerders elektriciteit. De normen uit die bepalingen zijn leidend voor de beoordeling van efficiëntie. De bewijslast voor het bestaan en de omvang van een vermeende (evidente) inefficiëntie ligt bij de ACM.

Procestoetsing
Procestoetsing betreft een nieuwe toetsingsmethode. Om te borgen dat deze methode doelmatig is, zijn regelmatige reflectie en bijsturing noodzakelijk. De Partijen zijn een jaarlijkse planningscyclus overeengekomen, die er als volgt uitziet en start in maart 2026:

- Ieder jaar in maart krijgen de Marktpartijen expliciet de uitnodiging om specifieke processen/onderwerpen/signalen – eventueel over specifieke Netbeheerders – voor te

[3] Verordening (EU) 2024/1789 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 en (EU) 2022/869 en Besluit (EU) 2017/684, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 715/2009.
[4] Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit.

dragen voor een procestoets. Dit kan schriftelijk en ook kunnen individuele afspraken worden ingepland met de ACM om dit mondeling te bespreken.
- De ACM zal ieder jaar een jaarplan voorbereiden. Hierbij kan zij de Marktpartijen consulteren en/of om aanvullende informatie vragen.
- Ieder jaar zal de ACM een voorlopig jaarplan presenteren in juni; de Marktpartijen krijgen de gelegenheid hierop te reageren.
- In augustus van elk jaar zal de ACM het jaarplan vaststellen, en dit communiceren met de Marktpartijen. Hierin benoemt de ACM in ieder geval de belangrijkste focuspunten voor procestoetsing in het aankomende jaar.
- Hierna begint de ACM met de voorbereiding voor de procestoetsing.

Inhoudelijk gezien geeft de ACM bij de prioritering van de procestoetsen in het bijzonder aandacht aan de onderstaande processen:
- Processen waarin de Netbeheerders tot (des)investeringen komen; en
- Besluitvormingsprocessen, bijvoorbeeld op het gebied van risicomanagement en aanbestedingen. Bij de toetsing van besluitvormingsprocessen focust de ACM op de eventuele verbetermogelijkheden gericht op het versnellen van de energietransitie.

Bij het opstellen van de nadere uitwerking van de procestoetsing bespreekt de ACM in ieder geval de volgende punten met de Marktpartijen en vraagt zij hen hierop om input:

(iii) criteria ter beoordeling van de bedrijfsvoeringsprocessen van Netbeheerders en de criteria voor het prioriteren van bepaalde processen, en;

(iv) de gronden waarop een procestoetsingsmethode wordt gekozen, waarom een methode passend is en hoe kwaliteit van onderzoek wordt geborgd.

In deze jaarlijkse cyclus is het uitgangspunt dat de ACM over de uiteindelijke invulling van de procestoetsing beslist, waarbij zij expliciet en op meerdere momenten de input van de Marktpartijen betrekt. Deze input legt de ACM slechts gemotiveerd terzijde. Voorspelbaarheid is van belang voor alle Marktpartijen. De ACM behoudt de vrijheid om gedurende het jaar wijzigingen aan te brengen in het jaarplan, maar zal hier prudent mee omgaan, omdat zij hecht aan de duidelijkheid. In het geval dat de ACM afwijking van het jaarplan nodig acht, zal de ACM dit expliciet motiveren. Waar dit van belang is, geeft de ACM in haar jaarplan een vooruitblik op latere jaren, als dit nodig is voor de Netbeheerders om een aanstaande procestoets zo goed mogelijk te kunnen voorbereiden.

De ACM zal de doelmatigheid van de procestoetsing gedurende de reguleringsperiode met ingang van maart 2028 jaarlijks evalueren. Hiervoor organiseert zij een bijeenkomst waarvoor alle Marktpartijen worden uitgenodigd en waarin zij hun reflecties op procestoetsing kunnen delen. Deze input betrekt de ACM in het nieuw op te stellen jaarplan. Onderdeel van de evaluatie van de doelmatigheid van procestoetsing is het evalueren of de administratieve belasting van de procestoetsen in verhouding staat tot de inzichten en resultaten die uit de procestoetsing worden gehaald. De ACM stelt zich wat betreft deze administratieve belasting ten doel procestoetsing te allen tijde proportioneel uit te voeren en sluit in eerste instantie aan bij bestaande processen en informatie van de Netbeheerders.

25 SPREIDING NACALCULATIES VOOR STABIEL TARIEFVERLOOP GTS

Om een significante tariefstijging in 2027 te voorkomen en een stabieler tariefverloop te faciliteren, komen de ACM, GTS en de Representatieve organisaties ten aanzien van het methodebesluit GTS overeen dat de nacalculaties voor 2025 en 2026 worden verspreid over de gehele reguleringsperiode van vijf jaar (in plaats van deze in 2027 respectievelijk 2028 te verrekenen). De ACM verdeelt op basis van een voorstel van GTS het bedrag dat moet worden nagecalculeerd zodanig over de reguleringsperiode 2027-2031 dat het gemiddelde tariefniveau in 2027 niet significant stijgt ten opzichte van 2026. De ACM past bij deze nacalculaties de gebruikelijke heffingsrente toe.

26 DESINVESTERINGEN IN INVESTERINGSPLAN GTS

GTS gaat voortaan ook desinvesteringen opnemen in de investeringsplannen, te beginnen met het investeringsplan voor 2028.

27 EFFICIËNTIEPRIKKEL INKOOP ELEKTRICITEIT GTS

In de Term Sheet zijn over de efficiëntieprikkel onderstaande afspraken opgenomen. Deze afspraken worden nader uitgewerkt in de MB's (zie Bijlage 1 (*Wijzigingen methodebesluiten*).

De ACM gaat een efficiëntieprikkel invoeren voor kwaliteitsconversie/stikstofproductie van GTS. De efficiëntieprikkel ziet op de kostenefficiëntie van de inzet van de stikstofinstallaties van GTS. Deze efficiëntieprikkel kan leiden tot een nacalculatie in het tarievenbesluit voor GTS. De nacalculatie wordt na afloop van het kalenderjaar berekend op de volgende wijze:

1. Berekening nacalculatie voor elke dag van betreffende kalenderjaar (dagberekening) = verschil tussen (a) dagelijkse norm voor elektriciteitskosten en (b) dagelijkse realisatie van elektriciteitskosten. (a): de gerealiseerde dagafname in MWh vermenigvuldigd met de gemiddelde dagprijs van EPEX Day Ahead Hourly Price[5] (dit is het gemiddelde van de 24 uurprijzen).
(b): somproduct van de gerealiseerde uurafname MWh en EPEX Day Ahead Hourly Price van de betreffende dag (dus de som van 24 uurafnames vermenigvuldigd met 24 uurprijzen).[2]

2. Optelsom van dagberekeningen uit stap 1. Deze optelsom is het bedrag voor het betreffende kalenderjaar dat voor 50% zal worden nagecalculeerd.

Het bedrag dat jaarlijks op deze wijze zal worden nagecalculeerd is gemaximeerd op EUR 5.000.000 (vijf miljoen euro), exclusief heffingsrente. De ACM gaat bij deze nacalculatie de gebruikelijke heffingsrente toepassen.

---

5 Mocht het vanwege onvoorziene omstandigheden of aanpassing van de energie-inkoopstrategie van GTS niet langer opportuun zijn om gebruik te maken van EPEX Day Ahead Hourly Price, dan treedt GTS in overleg met partijen over aanpassing van de inhoudelijke invulling van de efficiencyprikkel op de inkoopkosten elektriciteit voor kwaliteitsconversie/stikstofproductie. [2] *Idem*.

28 TRANSPARANTIE TARIEVENOUTLOOK GTS

GTS gaat jaarlijks een tienjarige tarievenoutlook publiceren. Partijen zijn zich ervan bewust dat de inhoud van de outlook gebaseerd zal zijn op aannames en schattingen. GTS maakt deze aannames en schattingen zo zorgvuldig mogelijk. GTS betrekt de wensen van Partijen bij het opstellen van de tarievenoutlook, opdat het voor Partijen betekenisvolle informatie bevat.

29 HEFFING VUL-TAAK GTS

Het Ministerie van Klimaat en Groene Groei ("**KGG**") is voornemens om de netto kosten voor de vul-taak (die EBN momenteel vervult) via een heffing op de tarieven voor het gastransportnet (exit-tarieven van GTS) te verhalen. De Representatieve organisaties en GTS zijn tegen een heffing voor de vul-taak bovenop de gastarieven vanwege het marktverstorende effect van een dergelijke heffing. GTS en de Representatieve organisaties zullen vanuit dit standpunt gezamenlijk optrekken richting KGG (in ieder geval op bestuurlijk niveau). Mocht blijken dat de voorgenomen heffing voor de vul-taak inderdaad marktverstorend werkt, dan informeert de ACM KGG over deze effecten.

30 ONDERZOEK CASCADERING GTS-TARIEVEN

De ACM, GTS en de Representatieve organisaties spreken af in het eerste kwartaal van 2026 te onderzoeken in hoeverre de GTS-tarieven voortaan kunnen worden doorberekend aan de RNB's door middel van cascadering (vergelijkbaar met de praktijk bij elektriciteit) en over dat onderzoek (proces)afspraken te maken. Het initiatief voor het eventueel indienen van een codewijzigingsvoorstel ligt bij NBNL en Energie-Nederland. De ACM vindt het van belang dat de invoering van het codewijzigingsvoorstel netto een positieve maatschappelijke uitkomst heeft, waarbij de belangen van kleinverbruikers expliciet worden meegewogen. Als dit het geval is, staat de ACM in beginsel positief tegenover het codewijzigingsvoorstel.

31 PEAKSHAVER GTS

In de Term Sheet zijn over de peakshaver onderstaande afspraken opgenomen. Deze afspraken worden nader uitgewerkt in de MB's (zie Bijlage 1 (*Wijzigingen methodebesluiten*).

De ACM gaat de resterende waarde van de peakshaver op het moment van desinvesteren niet volledig in de nettarieven verrekenen, maar volgens de verdeelsleutel tussen de piektaak en kwaliteitsconversietaak zoals momenteel gehanteerd wordt voor de kostentoerekening van de peakshaver aan deze beide taken. Dit betekent dat 77% van de resterende waarde verrekend wordt via de piektarieven en geen onderdeel uitmaakt van de nettarieven zoals vastgesteld in de tarievenbesluiten.

Ter voorkoming van een (eenmalige) significante stijging van het piektarief (als gevolg van het desinvesteren van de peakshaver) gaat GTS deze kosten (c.q. de resterende GAW) verdeeld over meerdere jaren opnemen in het piektarief. Bij deze verdeling is het uitgangspunt dat het piektarief gedurende de reguleringsperiode in geen enkel jaar boven EUR 6,00 / kWh / h / y uitkomt.

DEEL RNB GAS

32 INVESTERINGSPLANNEN RNB GAS

Investeringsplannen

Netbeheerders stellen tweejaarlijks investeringsplannen vast. De ACM toetst deze plannen inhoudelijk. De ACM en de Netbeheerders gaan de Representatieve organisaties uitgebreider en in een eerder stadium betrekken in het proces van de investeringsplannen (het IP-proces). De ACM bouwt waarborgen in opdat de Representatieve organisaties effectief betrokken worden bij het IP-proces. De ACM ziet er hierbij op toe dat de belangen van *alle* netgebruikers, dus ook netgebruikers die niet vertegenwoordigd (kunnen) worden via een belangenorganisatie, worden meegewogen.

Het IP-proces bevat, voor zover van toepassing, de volgende fases: het opstellen van scenario's, de regionalisatie van scenario's en vaststelling van knelpunten, het prioriteren van oplossen van knelpunten om te komen tot een investeringsplan en de uitvoering en monitoring van het investeringsplan.

Netbeheerders nemen Representatieve organisaties actiever, frequenter en effectiever mee in hun investeringsplannen. Dit wordt vormgegeven op een manier die borgt dat deze betrokkenheid zowel netgebruikers als de Netbeheerders ten goede komt. Bijvoorbeeld omdat het bijdraagt aan het verminderen van netcongestie in de elektriciteitsnetten en het verbeteren van de betaalbaarheid van nettarieven. De ACM toetst of Representatieve organisaties in deze effectief gehoord en betrokken zijn geweest.

Om tot een effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties te komen, zullen Netbeheerders Representatieve organisaties vroegtijdig in de verschillende fases van het proces betrekken. De vorm van effectieve betrokkenheid kan verschillen per fase. Effectieve betrokkenheid varieert van intensieve inhoudelijke betrokkenheid tot informeren, consulteren en het bieden van transparantie. In alle fases van effectieve betrokkenheid gebeurt dat vroegtijdig en voordat definitieve aannames en keuzes zijn gemaakt. Hierbij wordt de nauwgezette opvolging van processtappen in de planning van het IP-proces van de Netbeheerders in acht genomen. Dat betekent dat betrokkenheid in een bepaalde fase ook ruim van tevoren kan plaatsvinden, waarbij meer inzicht wordt gegeven hoe de Netbeheerders aannames en keuzes gaan maken. Op die manier is effectieve betrokkenheid in te richten, passend bij de autonomie en verantwoordelijkheid van de Netbeheerders en de toetsende rol van de ACM volgend uit de wet, en waarbij geldt dat de Netbeheerders te allen tijde verantwoordelijk blijven voor het maken van de definitieve keuzes.

Scenario's

Representatieve organisaties worden inhoudelijk betrokken bij het bepalen van de scenario's die van belang zijn voor de geschatte vraagontwikkeling.

De ACM ziet erop toe dat de investeringsplannen van de Netbeheerder voldoende aansluiten bij (beoogde) ontwikkelingen in het energiesysteem (waaronder vraag naar en aanbod van transportcapaciteit). Het energiesysteem van de toekomst faciliteert de behoeften van alle

netgebruikers. Representatieve organisaties kunnen hierover een zienswijze indienen bij de ACM.

De ACM spant zich in om bij de gehanteerde scenario's door Netbeheerders meer te sturen op het meenemen van door beleidsmakers gewenste ontwikkelingen in het energiesysteem, om scenariovorming op deze manier te stroomlijnen, met bijvoorbeeld de intentie om aan te sluiten bij de beoogde scenario's van het NPE.

Prioritering investeringen
De ACM beoordeelt de criteria die Netbeheerders hanteren voor het prioriteren van investeringen en neemt daarbij in overweging de verschillende verantwoordelijkheden die Netbeheerders hebben, zoals kwaliteit (veiligheid, weerbaarheid, spanningskwaliteit en onderhoud), effectiviteit (voldoen aan capaciteitsvraag) en doelmatigheid (totale systeemkosten, slimmer gebruik maken van netcapaciteit).

Afspraken over effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties
De Netbeheerders voeren, voor zover van toepassing, in de relevante fases van het IP-proces, zoals hierboven omschreven in de tweede alinea onder 'investeringsplannen', overleg met de Representatieve organisaties.

Netbeheerders geven vanaf het proces voor de IP's 2028 meer inzicht aan de ACM en netgebruikers over het proces van totstandkoming van de investeringsplannen, waarbij de focus ligt op de processtappen die Netbeheerders nemen bij 1) het vaststellen van scenario's en 2) de wijze van identificeren van knelpunten op gebied van aanwezige versus benodigde transportcapaciteit. Hieraan wordt uitvoering gegeven door in elke ronde van de investeringsplannen samenwerkbijeenkomsten te organiseren voor Representatieve organisaties, waarin de Netbeheerders voorgenoemde processtappen toelichten en waarbij er ruimte is voor overleg met Representatieve organisaties en inhoudelijke reactie door Netbeheerders. Netbeheerders plannen in ieder geval samenwerkbijeenkomsten over 1) het werkproces voor de investeringsplannen bij aanvang van de investeringsplannen, 2) de inhoudelijke uitwerking van de scenario's en 3) verdieping van de scenario's.

De Netbeheerders en de Representatieve organisaties hebben een werkwijze vastgesteld waarop de Representatieve organisaties effectief worden betrokken bij de relevante fases van het IP-proces. Deze werkwijze is aan deze Overeenkomst gehecht als Bijlage 3 (*Procedure t.b.v. het waarborgen van de effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties in het investeringsplanproces*).

De Netbeheerders betrekken Representatieve organisaties na afronden van het IP-proces (na de vaststelling) bij de evaluatie en informeren hen over de uitkomsten van de evaluatie. De uitkomsten van de evaluatie worden meegenomen in het aankomende werkproces van de IP's. De Netbeheerders geven toelichting op het werkproces voor de investeringsplannen bij aanvang van de investeringsplannen in een samenwerkbijeenkomst, waarbij er ruimte is voor overleg met Representatieve organisaties en inhoudelijke reactie door Netbeheerders.

Transparantie ACM over toets op de investeringsplannen

De ACM zorgt voor meer transparantie over zowel het IP-proces als de inhoudelijke toetsing van de investeringsplannen. De inhoudelijke toetsing kan zien op de totstandkoming, de inhoud en op de uitvoering van de investeringsplannen.

Vanaf 2026 publiceert de ACM bij elke toets op investeringsplannen een verslag, waarin is opgenomen hoe de ACM de investeringsplannen van de Netbeheerders getoetst heeft en tot welke uitkomst deze toets heeft geleid. Naar aanleiding van de eerste publicatie van een dergelijk verslag, consulteert de ACM Representatieve organisaties over de manier waarop de ACM de investeringsplannen toetst. De reacties uit de consultatie neemt de ACM mee om de toetsing van de investeringsplannen aan te scherpen. Vanaf 2027 publiceert de ACM voorafgaand aan de toets het 'kader informatiebehoefte' met de criteria waaraan de ACM de investeringsplannen toetst. Vanaf 2027 publiceert de ACM, na overleg met de Netbeheerder, een openbare versie van haar reactie op de consultatieversie van het investeringsplan.

De Netbeheerders sturen de vastlegging van de wijze waarop waarin zij Representatieve organisaties betrokken hebben bij de totstandkoming van de investeringsplannen samen met de ontwerp-investeringsplannen naar de ACM. De ACM toetst of de Netbeheerders de Representatieve organisaties voldoende effectief betrokken hebben. Daarbij toetst de ACM of de afspraken over de effectieve betrokkenheid met Representatieve organisaties zijn gevolgd. Als de ACM tekortkomingen constateert in de investeringsplannen, kan zij bij haar oordeel betrekken of Representatieve organisaties eerder op dezelfde tekortkoming hebben gewezen.

Begin 2027 informeert de ACM de Representatieve organisaties hoe zij de toetsing op de investeringsplannen gaat aanscherpen en hoe het vervolgproces vorm krijgt. De ACM heeft bij eventuele aanscherpingen oog voor de interne processen van Netbeheerders, bijvoorbeeld met betrekking tot de beoogde scenario's van het NPE.

Procestoetsing
Het is de intentie van de ACM om een procestoets, zoals opgenomen in het MB, op de totstandkoming en/of uitvoering van de investeringsplannen uit te voeren. De beoordeling van de investeringsplannen kan aanleiding geven om een bepaalde procestoets te starten, bijvoorbeeld of de investeringsplannen tijdig worden uitgevoerd en of de investeringsplannen leiden tot realisatie van voldoende aansluitingen, transportcapaciteit en congestiemanagement passend bij haar wettelijke taak, met oog voor realistische investeringsplannen in relatie tot onder- en overinvestering. Hierin beoogt de ACM de investeringsplannen duidelijker te koppelen aan de kosten die worden verrekend via de nettarieven. Als onderdeel van de nieuwe reguleringsmethode kunnen partijen signalen indienen voor onderzoek.

33 SAMENWERKING OP GEBIED VAN INNOVATIE EN TRANSPARANTIE RNB GAS

Samenwerking op innovatie binnen de sector zal verder worden geïntensiveerd. Netbeheerders gaan actief leerpunten en ervaringen delen die zij opdoen tijdens het ontwikkelen, beproeven en opschalen van innovaties, onder andere via pilots. Daarbij kan één Netbeheerder het voortouw nemen en kunnen andere Netbeheerders actief meekijken of participeren. Relevante inzichten worden vervolgens sectorbreed gedeeld, waarmee wordt

voorkomen dat Netbeheerders dubbel werk moeten verrichten en dubbel leergeld moeten betalen. Ook kunnen schaalvoordelen beter worden benut.

De samenwerking zal zich nadrukkelijk richten op versnelling en efficiëntie in de uitvoering door het systematisch delen van ervaringen, werkwijzen en best practices. Op deze manier kunnen de Netbeheerders succesvolle methoden snel en efficiënt toepassen, terwijl ook waardevolle lessen uit minder geslaagde aanpakken breed gedeeld en benut worden. Daarbij kan gedacht worden aan zowel versnellingskansen voor de korte termijn met directe impact als aan meer fundamentele innovaties met een langere doorlooptijd.

In dat kader geven Netbeheerders inzicht in hun doelstellingen, de resultaten van efficiëntie-initiatieven en samenwerkingsverbanden, evenals in de effecten daarvan op kostenbeheersing, productiviteit en systeemprestaties in overeenstemming met de richtlijnen benoemd in de MB's onder *Transparantie door de systeembeheerders (8.3)*. Ook wordt aandacht besteed aan de samenhang met bredere prestatie-indicatoren, zoals de beheersing van systeemverliezen en de uitkomsten van geharmoniseerde klanttevredenheidsonderzoeken, aangevuld met een vooruitblik op toekomstige doelstellingen.

Deze samenwerking zal plaatsvinden binnen bestaande sectorbrede gremia en samenwerkingsstructuren, waaronder bijvoorbeeld de Taskforce Elektra, gezamenlijke innovatieprogramma's gericht op netontwikkeling en uitvoering, en initiatieven binnen de Beter Benutten werkstroom waarin opties voor efficiëntere netbenutting worden onderzocht. Door gebruik te maken van deze bestaande structuren wordt samenwerking op innovatie niet als een afzonderlijke activiteit ingericht, maar geïntegreerd in de reguliere sectorprocessen. Daarmee wordt samenwerking geborgd en worden sectorbrede efficiëntie- en productiviteitsverbeteringen duurzaam bevorderd.

Transparantie – vertrouwelijkheden algemeen

Bij het bieden van transparantie waarborgt de ACM vertrouwelijkheid en handelt zij conform de relevante bepalingen uit de Wet open overheid, de Energiewet, de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt en andere relevante wet- en regelgeving.
De ACM zorgt ervoor dat publicaties van de ACM in het kader van de tariefregulering niet leiden tot openbaarwording van vertrouwelijke informatie. Commerciële en/of bedrijfsgevoelige informatie van Partijen of bij hen berustende vertrouwelijke informatie van derden zijn geen onderdeel van deze publicaties. Onder de publicaties van de ACM in het kader van de tariefregulering vallen in ieder geval:

i) de publicatie van het inkomstenbesluit en de tarievenbesluiten;
ii) het verslag van de werkzaamheden van de ACM in het kader van onderzoek en interventie, inclusief de bijbehorende bijeenkomst; en
iii) publicaties van de resultaten van monitoring, procestoetsing en de onderzoeken die de ACM uitvoert in het kader van onderzoek en interventie.

De ACM draagt met het oog hierop zorg dat de Netbeheerder voorafgaand aan de publicatie in de gelegenheid is om gemotiveerd aan te geven of de publicatie vertrouwelijke informatie bevat. Eventuele opmerkingen ten aanzien van vertrouwelijkheid legt de ACM slechts gemotiveerd terzijde.

De ACM maakt de informatie die de Netbeheerders aanleveren in het kader van het informatieverzoek reguleringsdata en de onderbouwing van de schattingen voor de inkomstenbesluiten en tarievenbesluiten niet automatisch openbaar. De ACM kan deze informatie mogelijk wel verwerken in andere publicaties, al dan niet op geaggregeerd niveau. Daarbij draagt de ACM zorg dat commerciële en/of bedrijfsgevoelige informatie niet openbaar wordt gemaakt.

Transparantie – verslag van werkzaamheden in het kader van de waarborgen

De ACM publiceert gedurende de looptijd van de reguleringsperiode twee keer per jaar, in juni en december, een verslag van haar werkzaamheden in het kader van de waarborgen en de resultaten daarvan. Het verslag bestaat uit:

i) het aantal ontvangen relevante signalen;
ii) het aantal ontvangen relevante signalen dat de ACM heeft onderzocht;
iii) inzicht in de aard en het onderwerp van de ontvangen en onderzochte signalen, geaggregeerd op sectorniveau, uitgesplitst naar elektriciteit en gas, zodanig dat signalen niet herleidbaar zijn tot individuele Netbeheerders;
iv) het aantal gesprekken dat de ACM heeft gevoerd met de Netbeheerders in het kader van onderzoek naar signalen;
v) het onderwerp van de lopende en nieuw gestarte onderzoeken;
vi) een toelichting van de afgeronde onderzoeken en behaalde resultaten;
vii) het onderwerp van vastgestelde verbeterplannen van de Netbeheerders; en
viii) een toelichting bij procesmatige ontwikkelingen rondom de werkzaamheden van de ACM in het kader van de waarborgen.

Het verslag dat de ACM in december van ieder jaar publiceert, bevat tevens inzichten in de resultaten van monitoring en procestoetsing. De ACM organiseert jaarlijks een bijeenkomst om het verslag toe te lichten.

De ACM publiceert niet over de aard en het onderwerp van individuele signalen die zij ontvangt, tenzij de ACM besluit op basis van een signaal een onderzoek te starten. De ACM informeert inbrengers van signalen over de status van het door hen ingebrachte signaal. Indien de ACM kiest het ingebrachte signaal in de komende twaalf maanden (nog) niet op te pakken, dan deelt de ACM de motivering voor deze keuze met de inbrenger van het signaal.

De ACM legt voor de publicatie van het eerste verslag in juni 2027 een conceptformat van het verslag voor aan de Marktpartijen. De ACM neemt de input van de Marktpartijen mee bij het bepalen van het definitieve format van het verslag.

34 EVALUATIEMOMENT RNB GAS

De ACM evalueert de nieuwe methode voordat het proces in gang wordt gezet voor een principiële keuze over de basis van de methode na 2031. Hierbij houdt de ACM rekening met het feit dat het een nieuwe methode is, en dat het noodzakelijk is om over een langere periode ervaring op te doen om betekenisvolle conclusies te kunnen trekken over de effectiviteit. De evaluatie zal gepubliceerd en geconsulteerd worden. De ACM haalt via deze consultatie input op bij de Marktpartijen voor de evaluatie en gaat deze serieus betrekken in

haar overwegingen. Als het stelsel van waarborgen niet blijkt te voldoen en eventuele maatregelen ter verbetering daarvan niet realistisch blijken, zal de ACM ook alternatieve waarborgen in overweging nemen. Een van de indicaties van onvoldoende werking van de methode is dat er geen onderzoeken en interventies hebben plaatsgevonden voor de evaluatie.

35 STELSEL VAN WAARBORGEN (PROCESTOETSING, MONITORING VAN KOSTENONTWIKKELING, ONDERZOEK EN INTERVENTIE) RNB GAS

Verdere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk

De ACM werkt het onderzoek- en interventieraamwerk zoals opgenomen in de MB's verder uit en neemt daarbij de eerder ontvangen input op het relevante OMB in aanmerking. De ACM stelt de Marktpartijen in de gelegenheid te reageren op de verdere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk. De ACM neemt de reacties van de Marktpartijen in aanmerking en legt deze slechts gemotiveerd terzijde.

De beoogde datum voor het publiceren van een ontwerp van de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk is mei 2026. De Marktpartijen kunnen daarna binnen een termijn van 6 weken reageren op deze nadere uitwerking. De ACM beoogt het onderzoek- en interventieraamwerk uiterlijk in december 2026 uitgewerkt te hebben en te publiceren.

Omdat het onderzoek- en interventieraamwerk een nieuw onderdeel is van de reguleringsmethode, verwacht de ACM dat ook gedurende de reguleringsperiode reden is om op basis van de opgedane ervaring dit raamwerk verder uit te blijven werken en aan te scherpen, al beoogt zij in het ontwerpraamwerk al zo veel als redelijkerwijs mogelijk duidelijkheid te geven over de uitgangspunten, parameters en processen die zij hanteert. Ook bij de verdere uitwerking van het raamwerk stelt de ACM de Marktpartijen in staat om input te leveren.

In de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk neemt de ACM een duidelijk beoordelingskader op.

De ACM past het stelsel van waarborgen toe binnen de grenzen van redelijkheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit. De ACM draagt zorg voor gedegen processen waarin processtappen met waarborgen zijn omkleed en zorgvuldig worden doorlopen. De ACM neemt waar mogelijk duidelijke termijnen voor processtappen op binnen het onderzoeks- en interventieproces, ook voor de ACM. Voor de duur van de onderzoeksfase stelt de ACM per onderzoek een beoogde termijn vast na overleg met de Netbeheerder. Er worden geen processtappen overgeslagen.

Bij het opstellen van de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk hanteert de ACM in ieder geval de volgende uitgangspunten:

i) Informatieverzamelingsproces

De ACM legt procesafspraken vast die erop zijn gericht dat informatieverzameling plaatsvindt binnen de grenzen van redelijkheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit, dat de Netbeheerders redelijke termijnen krijgen om opgevraagde informatie aan te leveren en dat

de administratieve belasting bij de informatieverzameling voor de Netbeheerders proportioneel is. De ACM sluit bij informatieverzameling in het kader van het stelsel van waarborgen waar mogelijk aan bij reeds bestaande rapportages en informatiesystemen.

ii) Delen van voorlopige conclusies en reactie door de betrokken Netbeheerder
De ACM stelt een proces vast voor het schriftelijk delen van de voorlopige conclusies en analyses van de ACM binnen het onderzoek- en interventieraamwerk met de betrokken Netbeheerder, en zorgt dat de betrokken Netbeheerder een redelijke termijn krijgt om te reageren op deze conclusies en analyses. De gegevens die aan deze voorlopige conclusies en analyses ten grondslag liggen, zal de ACM delen met de betrokken Netbeheerder op een manier dat deze controleerbaar en verifieerbaar zijn. De ACM neemt geen vervolgstappen voordat deze uitwisseling heeft plaatsgevonden en de betrokken Netbeheerder in staat is gesteld binnen een redelijke termijn te reageren op de voorlopige conclusies en analyses. De ACM licht toe op welke manier de reactie van de betrokken Netbeheerder is meegenomen in de vervolgstappen binnen het onderzoek- en interventieraamwerk;

De ACM zoekt voorafgaand dialoog met de betrokken Netbeheerder als zij op basis van signalen voornemens is om vervolgstappen te nemen.

iii) Verdere inhoudelijke uitwerking op basis van de verordeningen
De ACM gaat onderzoeksmethodes en beoordelingscriteria verder uitwerken, gebaseerd op de norm van artikel 17, eerste lid, van de Gasverordening[6] voor de Netbeheerders gas en artikel 18, eerste lid, van de Elektriciteitsverordening[7] voor de Netbeheerders elektriciteit. De normen uit die bepalingen zijn leidend voor de beoordeling van efficiëntie. De bewijslast voor het bestaan en de omvang van een vermeende (evidente) inefficiëntie ligt bij de ACM.

Procestoetsing
Procestoetsing betreft een nieuwe toetsingsmethode. Om te borgen dat deze methode doelmatig is, zijn regelmatige reflectie en bijsturing noodzakelijk. De Partijen zijn een jaarlijkse planningscyclus overeengekomen, die er als volgt uitziet en start in maart 2026:

- Ieder jaar in maart krijgen de Marktpartijen expliciet de uitnodiging om specifieke processen/onderwerpen/signalen – eventueel over specifieke Netbeheerders – voor te dragen voor een procestoets. Dit kan schriftelijk en ook kunnen individuele afspraken worden ingepland met de ACM om dit mondeling te bespreken.
- De ACM zal ieder jaar een jaarplan voorbereiden. Hierbij kan zij de Marktpartijen consulteren en/of om aanvullende informatie vragen.
- Ieder jaar zal de ACM een voorlopig jaarplan presenteren in juni; de Marktpartijen krijgen de gelegenheid hierop te reageren.
- In augustus van elk jaar zal de ACM het jaarplan vaststellen, en dit communiceren met de Marktpartijen. Hierin benoemt de ACM in ieder geval de belangrijkste focuspunten voor procestoetsing in het aankomende jaar.
- Hierna begint de ACM met de voorbereiding voor de procestoetsing.

[6] Verordening (EU) 2024/1789 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 en (EU) 2022/869 en Besluit (EU) 2017/684, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 715/2009.
[7] Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit.

Inhoudelijk gezien geeft de ACM bij de prioritering van de procestoetsen in het bijzonder aandacht aan de onderstaande processen:

- Processen waarin de Netbeheerders tot (des)investeringen komen; en
- Besluitvormingsprocessen, bijvoorbeeld op het gebied van risicomanagement en aanbestedingen. Bij de toetsing van besluitvormingsprocessen focust de ACM op de eventuele verbetermogelijkheden gericht op het versnellen van de energietransitie.

Bij het opstellen van de nadere uitwerking van de procestoetsing bespreekt de ACM in ieder geval de volgende punten met de Marktpartijen en vraagt zij hen hierop om input:

(i) criteria ter beoordeling van de bedrijfsvoeringsprocessen van de Netbeheerders en de criteria voor het prioriteren van bepaalde processen, en;

(ii) de gronden waarop een procestoetsingsmethode wordt gekozen, waarom een methode passend is en hoe kwaliteit van onderzoek wordt geborgd.

In deze jaarlijkse cyclus is het uitgangspunt dat de ACM over de uiteindelijke invulling van de procestoetsing beslist, waarbij zij expliciet en op meerdere momenten de input van de Marktpartijen betrekt. Deze input legt de ACM slechts gemotiveerd terzijde. Voorspelbaarheid is van belang voor alle Marktpartijen. De ACM behoudt de vrijheid om gedurende het jaar wijzigingen aan te brengen in het jaarplan, maar zal hier prudent mee omgaan, omdat zij hecht aan de duidelijkheid. In het geval dat de ACM afwijking van het jaarplan nodig acht, zal de ACM dit expliciet motiveren. Waar dit van belang is, geeft de ACM in haar jaarplan een vooruitblik op latere jaren, als dit nodig is voor de Netbeheerders om een aanstaande procestoets zo goed mogelijk te kunnen voorbereiden.

De ACM zal de doelmatigheid van de procestoetsing gedurende de reguleringsperiode met ingang van maart 2028 jaarlijks evalueren. Hiervoor organiseert zij een bijeenkomst waarvoor alle Marktpartijen worden uitgenodigd en waarin zij hun reflecties op procestoetsing kunnen delen. Deze input betrekt de ACM in het nieuw op te stellen jaarplan. Onderdeel van de evaluatie van de doelmatigheid van procestoetsing is het evalueren of de administratieve belasting van de procestoetsen in verhouding staat tot de inzichten en resultaten die uit de procestoetsing worden gehaald. De ACM stelt zich wat betreft deze administratieve belasting ten doel procestoetsing te allen tijde proportioneel uit te voeren en sluit in eerste instantie aan bij bestaande processen en informatie van de Netbeheerders.

36 SPREIDING NACALCULATIES VOOR STABIEL TARIEFVERLOOP RNB GAS

De ACM en de Netbeheerders gas hebben de intentie dat er – net zoals bij de tarieven van GTS – een afspraak wordt gemaakt met betrekking tot spreiding van de nacalculaties uit de jaren 2025 en 2026 ten behoeve van een stabiel tariefverloop bij overgang van de oude naar de nieuwe reguleringsperiode. Deze nacalculaties worden dan uiterlijk in de reguleringsperiode 2027-2031 verrekend.

37 OUTPUTPRIKKELS IN REGULERINGSPERIODE VANAF 2031 RNB GAS

Partijen gaan tijdig vóór de voorbereiding van de volgende reguleringsmethode gezamenlijk onderzoeken in hoeverre outputprikkels kunnen worden opgenomen in de methodebesluiten voor de volgende reguleringsperiode (dus ná 2031).

38 START-GAW RNB GAS

De Netbeheerders zullen hun zienswijzen conform de overeenkomst intrekken. Het staat ze vrij hun zienswijzen in stand te laten voor zover zij het oneens zijn met de methodebesluiten op het punt van de start-GAW en op enkel dat punt in beroep te gaan. Daarbij zullen zij niet de reguleringsmethode als zodanig ter discussie stellen. Een tussen- of einduitspraak van de bestuursrechter wordt te allen tijde volledig gerespecteerd met dien verstande dat wanneer de bestuursrechter het geschil over de start-GAW niet finaal beslecht, de Netbeheerders zich ertoe zullen inspannen om onderling tot een regeling te komen over de vormgeving daarvan. Een invulling of regeling zal altijd zero sum zijn en oog hebben voor de redelijke financiële belangen van iedere Netbeheerder en waarbij aanvullend en specifiek voor de drie regionale Netbeheerders Rendo, Coteq en Westland Infra geldt dat een eventuele regeling geen significante verslechtering van de vermogenspositie van deze Netbeheerders tot gevolg zal hebben. Zero sum betekent dat afnemers in totaal (op sectorniveau) geen hogere tarieven zullen betalen dan zonder een uitspraak of regeling het geval zou zijn.

Mochten de Netbeheerders aan de hand van de tussen- of einduitspraak niet tot een dergelijke regeling komen binnen een redelijke termijn, dan zal de ACM een beslissing nemen met inachtneming van de uitgangspunten die genoemd staan in de voorgaand alinea, te weten zero sum en met oog voor de redelijke financiële belangen van de betrokken Netbeheerders. De Netbeheerders verplichten zich ertoe niet tegen de beslissing van de ACM op te komen. Dat betekent dat zij geen nieuwe beroepen zullen instellen tegen zo'n beslissing, zij afzien van een eventueel beroep van rechtswege tegen zo'n beslissing en zij hun beroepen intrekken in het geval van een tussenuitspraak.

39 ONDERZOEK CASCADERING GTS-TARIEVEN RNB GAS

De ACM, de RNB's gas en de Representatieve organisaties spreken af in het eerste kwartaal van 2026 te onderzoeken in hoeverre de GTS-tarieven voortaan kunnen worden doorberekend aan de RNB's door middel van cascadering (vergelijkbaar met de praktijk bij elektriciteit), en over dat onderzoek (proces)afspraken te maken. Hierbij ligt het initiatief voor het eventueel indienen van een codewijzigingsvoorstel bij NBNL en Energie-Nederland. De ACM vindt het van belang dat de invoering van het codewijzigingsvoorstel netto een positieve maatschappelijke uitkomst heeft, waarbij de belangen van kleinverbruikers expliciet worden meegewogen. Indien dit het geval is, staat de ACM in beginsel positief tegenover het codewijzigingsvoorstel.

DEEL RNB ELEKTRICITEIT

40 INVESTERINGSPLANNEN RNB ELEKTRICITEIT

Investeringsplannen

Netbeheerders stellen tweejaarlijks investeringsplannen vast. De ACM toetst deze plannen inhoudelijk. De ACM en de Netbeheerders gaan de Representatieve organisaties uitgebreider en in een eerder stadium betrekken in het proces van de investeringsplannen (het IP-proces). De ACM bouwt waarborgen in opdat de Representatieve organisaties effectief betrokken worden bij het IP-proces. De ACM ziet er hierbij op toe dat de belangen van *alle* netgebruikers, dus ook netgebruikers die niet vertegenwoordigd (kunnen) worden via een belangenorganisatie, worden meegewogen.

Het IP-proces bevat, voor zover van toepassing, de volgende fases: het opstellen van scenario's, de regionalisatie van scenario's en vaststelling van knelpunten, het prioriteren van oplossen van knelpunten om te komen tot een investeringsplan en de uitvoering en monitoring van het investeringsplan.

Netbeheerders nemen Representatieve organisaties actiever, frequenter en effectiever mee in hun investeringsplannen. Dit wordt vormgegeven op een manier die borgt dat deze betrokkenheid zowel netgebruikers als de Netbeheerders ten goede komt. Bijvoorbeeld omdat het bijdraagt aan het verminderen van netcongestie in de elektriciteitsnetten en het verbeteren van de betaalbaarheid van nettarieven. De ACM toetst of Representatieve organisaties in deze effectief gehoord en betrokken zijn geweest.

Om tot een effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties te komen, zullen Netbeheerders Representatieve organisaties vroegtijdig in de verschillende fases van het proces betrekken. De vorm van effectieve betrokkenheid kan verschillen per fase. Effectieve betrokkenheid varieert van intensieve inhoudelijke betrokkenheid tot informeren, consulteren en het bieden van transparantie. In alle fases van effectieve betrokkenheid gebeurt dat vroegtijdig en voordat definitieve aannames en keuzes zijn gemaakt. Hierbij wordt de nauwgezette opvolging van processtappen in de planning van het IP-proces van de Netbeheerders in acht genomen. Dat betekent dat betrokkenheid in een bepaalde fase ook ruim van tevoren kan plaatsvinden, waarbij meer inzicht wordt gegeven hoe de Netbeheerders aannames en keuzes gaan maken. Op die manier is effectieve betrokkenheid in te richten, passend bij de autonomie en verantwoordelijkheid van de Netbeheerders en de toetsende rol van de ACM volgend uit de wet, en waarbij geldt dat de Netbeheerders te allen tijde verantwoordelijk blijven voor het maken van de definitieve keuzes.

Scenario's

Representatieve organisaties worden inhoudelijk betrokken bij het bepalen van de scenario's die van belang zijn voor de geschatte vraagontwikkeling.

De ACM ziet erop toe dat de investeringsplannen van de Netbeheerder voldoende aansluiten bij (beoogde) ontwikkelingen in het energiesysteem (waaronder vraag naar en aanbod van transportcapaciteit). Het energiesysteem van de toekomst faciliteert de behoeften van alle

netgebruikers. Representatieve organisaties kunnen hierover een zienswijze indienen bij de ACM.

De ACM spant zich in om bij de gehanteerde scenario's door Netbeheerders meer te sturen op het meenemen van door beleidsmakers gewenste ontwikkelingen in het energiesysteem, om scenariovorming op deze manier te stroomlijnen, met bijvoorbeeld de intentie om aan te sluiten bij de beoogde scenario's van het NPE.

Prioritering investeringen
De ACM beoordeelt de criteria die Netbeheerders hanteren voor het prioriteren van investeringen en neemt daarbij in overweging de verschillende verantwoordelijkheden die Netbeheerders hebben, zoals kwaliteit (veiligheid, weerbaarheid, spanningskwaliteit en onderhoud), effectiviteit (voldoen aan capaciteitsvraag) en doelmatigheid (totale systeemkosten, slimmer gebruik maken van netcapaciteit).

Afspraken over effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties
De Netbeheerders voeren, voor zover van toepassing, in de relevante fases van het IP-proces, zoals hierboven omschreven in de tweede alinea onder 'investeringsplannen', overleg met de Representatieve organisaties.

Netbeheerders geven vanaf het proces voor de IP's 2028 meer inzicht aan de ACM en netgebruikers over het proces van totstandkoming van de investeringsplannen, waarbij de focus ligt op de processtappen die Netbeheerders nemen bij 1) het vaststellen van scenario's en 2) de wijze van identificeren van knelpunten op gebied van aanwezige versus benodigde transportcapaciteit. Hieraan wordt uitvoering gegeven door in elke ronde van de investeringsplannen samenwerkbijeenkomsten te organiseren voor Representatieve organisaties, waarin de Netbeheerders voorgenoemde processtappen toelichten en waarbij er ruimte is voor overleg met Representatieve organisaties en inhoudelijke reactie door Netbeheerders. Netbeheerders plannen in ieder geval samenwerkbijeenkomsten over 1) het werkproces voor de investeringsplannen bij aanvang van de investeringsplannen, 2) de inhoudelijke uitwerking van de scenario's en 3) verdieping van de scenario's.

De Netbeheerders en de Representatieve organisaties hebben een werkwijze vastgesteld waarop de Representatieve organisaties effectief worden betrokken bij de relevante fases van het IP-proces. Deze werkwijze is aan deze Overeenkomst gehecht als Bijlage 3 (*Procedure t.b.v. het waarborgen van de effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties in het investeringsplanproces*).

De Netbeheerders betrekken Representatieve organisaties na afronden van het IP-proces (na de vaststelling) bij de evaluatie en informeren hen over de uitkomsten van de evaluatie. De uitkomsten van de evaluatie worden meegenomen in het aankomende werkproces van de IP's. De Netbeheerders geven toelichting op het werkproces voor de investeringsplannen bij aanvang van de investeringsplannen in een samenwerkbijeenkomst, waarbij er ruimte is voor overleg met Representatieve organisaties en inhoudelijke reactie door Netbeheerders.

Transparantie ACM over toets op de investeringsplannen

De ACM zorgt voor meer transparantie over zowel het IP-proces als de inhoudelijke toetsing van de investeringsplannen. De inhoudelijke toetsing kan zien op de totstandkoming, de inhoud en op de uitvoering van de investeringsplannen.

Vanaf 2026 publiceert de ACM bij elke toets op investeringsplannen een verslag, waarin is opgenomen hoe de ACM de investeringsplannen van de Netbeheerders getoetst heeft en tot welke uitkomst deze toets heeft geleid. Naar aanleiding van de eerste publicatie van een dergelijk verslag, consulteert de ACM Representatieve organisaties over de manier waarop de ACM de investeringsplannen toetst. De reacties uit de consultatie neemt de ACM mee om de toetsing van de investeringsplannen aan te scherpen. Vanaf 2027 publiceert de ACM voorafgaand aan de toets het 'kader informatiebehoefte' met de criteria waaraan de ACM de investeringsplannen toetst. Vanaf 2027 publiceert de ACM, na overleg met de Netbeheerder, een openbare versie van haar reactie op de consultatieversie van het investeringsplan.

De Netbeheerders sturen de vastlegging van de wijze waarop waarin zij Representatieve organisaties betrokken hebben bij de totstandkoming van de investeringsplannen samen met de ontwerp-investeringsplannen naar de ACM. De ACM toetst of de Netbeheerders de Representatieve organisaties voldoende effectief betrokken hebben. Daarbij toetst de ACM of de afspraken over de effectieve betrokkenheid met Representatieve organisaties zijn gevolgd. Als de ACM tekortkomingen constateert in de investeringsplannen, kan zij bij haar oordeel betrekken of Representatieve organisaties eerder op dezelfde tekortkoming hebben gewezen.

Begin 2027 informeert de ACM de Representatieve organisaties hoe zij de toetsing op de investeringsplannen gaat aanscherpen en hoe het vervolgproces vorm krijgt. De ACM heeft bij eventuele aanscherpingen oog voor de interne processen van Netbeheerders, bijvoorbeeld met betrekking tot de beoogde scenario's van het NPE.

Procestoetsing
Het is de intentie van de ACM om een procestoets, zoals opgenomen in het MB, op de totstandkoming en/of uitvoering van de investeringsplannen uitvoeren. De beoordeling van de investeringsplannen kan aanleiding geven om een bepaalde procestoets te starten, bijvoorbeeld of de investeringsplannen tijdig worden uitgevoerd en of de investeringsplannen leiden tot realisatie van voldoende aansluitingen, transportcapaciteit en congestiemanagement passend bij haar wettelijke taak, met oog voor realistische investeringsplannen in relatie tot onder- en overinvestering. Hierin beoogt de ACM de investeringsplannen duidelijker te koppelen aan de kosten die worden verrekend via de nettarieven. Als onderdeel van de nieuwe reguleringsmethode kunnen partijen signalen indienen voor onderzoek.

Maakbaarheidsgat en voortgangsrapportages
De ACM zal onderzoeken op welke manieren de toetsing van de investeringsplannen kan worden verbeterd om het zogeheten "maakbaarheidsgat" zoveel mogelijk te verkleinen.

In dit kader stellen Netbeheerders elk half jaar een voortgangsrapportage op over de uitvoering van de investeringsplannen, volgens een door de ACM voorgeschreven uniform format. De ACM publiceert deze rapportage op haar website voorzien van haar appreciatie.

Het doel van deze rapportages is om inzicht te geven in de uitvoering van de investeringsplannen ten behoeve van de maatschappelijke opgave van de energietransitie. Het is niet de intentie van Partijen om de rapportages te gebruiken voor individuele belangen, zoals procedures over aansluitingen. Van de informatie die Netbeheerders in het kader van de voortgangsrapportage met de ACM delen zal de ACM geen bedrijfsgevoelige informatie extern publiceren, omdat dit het bevorderen van de energietransitie en de hoogte van de nettarieven kan schaden.

Bij het opstellen van deze rapportages worden de volgende randvoorwaarden gehanteerd. Elke voortgangsrapportage sluit zo nauw mogelijk aan bij het rapportageformat van de Netbeheerder uit het Investeringsplan. De investeringsplannen van de Netbeheerders kennen een afgestemd format dat is vormgeven met de ACM. De voortgangsrapportage gaat exclusief over de elektriciteitsinvesteringen. De eerste rapportage leveren de Netbeheerders elektriciteit in 2027 op.

De rapportage bevat drie onderdelen:

1.1 Voortgang lopende investeringen
De RNB's rapporteren voor het lopende jaar welk deel van het elektriciteit gerelateerde werkpakket uit het laatste IP naar verwachting wordt gerealiseerd, gebaseerd op tot dan toe gerealiseerde investeringen.

i. Totale elektriciteitsinvesteringen: Hiervoor wordt het werkpakket (in €) opgenomen voor het betreffende jaar zoals in het IP (in €) en de actuele verwachting voor het lopende jaar (in €), met een kwalitatieve toelichting. Het werkpakket wordt gerapporteerd voor investeringen in het elektriciteitsnet, gesplitst in de categorieën capaciteit en kwaliteit.
ii. Majeure investeringen elektriciteit: Alle majeure investeringen in uitvoeringsfase met (ten tijde van het IP) een IBN in de eerstkomende 3 jaren.
    1. Overkoepelend op het aantal investeringen gelijke IBN, vertraagd binnen bandbreedte, vertraagd buiten bandbreedte.
    2. Op individueel investeringsniveau rapporteren de RNB's 'gewenste' IBN uit IP, maakbare IBN uit IP en actuele maakbare IBN.

1.2 Afgeronde majeure investeringen
Netbeheerders elektriciteit publiceren een volledige lijst van afzonderlijke majeure investeringen die zijn gerealiseerd in de tijd tussen het laatste IP en het schrijven van de voortgangsrapportage, inclusief het in het IP genoemde IBN-jaar uit en het gerealiseerde IBN-jaar.

2. Toelichting op de behaalde resultaten (het "waarom")
Netbeheerders elektriciteit geven een generieke kwalitatieve toelichting waarom elektriciteitsinvesteringen niet volgens plan uitgevoerd kunnen worden.

3. Vooruitblik – Te nemen stappen
Netbeheerders elektriciteit geven toelichting op de stappen die een Netbeheerder onderneemt om de vertragingen te minimaliseren c.q. het "maakbaarheidsgat" te verkleinen en hoe deze initiatieven lopen.

41 SAMENWERKING OP HET GEBIED VAN INNOVATIE EN TRANSPARANTIE RNB ELEKTRICITEIT

Samenwerking op innovatie binnen de sector zal verder worden geïntensiveerd. Netbeheerders gaan actief leerpunten en ervaringen delen die zij opdoen tijdens het ontwikkelen, beproeven en opschalen van innovaties, onder andere via pilots. Daarbij kan één Netbeheerder het voortouw nemen en kunnen andere Netbeheerders actief meekijken of participeren. Relevante inzichten worden vervolgens sectorbreed gedeeld, waarmee wordt voorkomen dat Netbeheerders dubbel werk moeten verrichten en dubbel leergeld moeten betalen. Ook kunnen schaalvoordelen beter worden benut.

De samenwerking zal zich nadrukkelijk richten op versnelling en efficiëntie in de uitvoering door het systematisch delen van ervaringen, werkwijzen en best practices. Op deze manier kunnen de Netbeheerders succesvolle methoden snel en efficiënt toepassen, terwijl ook waardevolle lessen uit minder geslaagde aanpakken breed gedeeld en benut worden. Daarbij kan gedacht worden aan zowel versnellingskansen voor de korte termijn met directe impact als aan meer fundamentele innovaties met een langere doorlooptijd.

In dat kader geven Netbeheerders inzicht in hun doelstellingen, de resultaten van efficiëntie-initiatieven en samenwerkingsverbanden, evenals in de effecten daarvan op kostenbeheersing, productiviteit en systeemprestaties in overeenstemming met de richtlijnen benoemd in de MB's onder *Transparantie door de systeembeheerders (8.3)*. Ook wordt aandacht besteed aan de samenhang met bredere prestatie-indicatoren, zoals de beheersing van systeemverliezen en de uitkomsten van geharmoniseerde klanttevredenheidsonderzoeken, aangevuld met een vooruitblik op toekomstige doelstellingen.

Deze samenwerking zal plaatsvinden binnen bestaande sectorbrede gremia en samenwerkingsstructuren, waaronder bijvoorbeeld de Taskforce Elektra, gezamenlijke innovatieprogramma's gericht op netontwikkeling en uitvoering, en initiatieven binnen de Beter Benutten werkstroom waarin opties voor efficiëntere netbenutting worden onderzocht. Door gebruik te maken van deze bestaande structuren wordt samenwerking op innovatie niet als een afzonderlijke activiteit ingericht, maar geïntegreerd in de reguliere sectorprocessen. Daarmee wordt samenwerking geborgd en worden sectorbrede efficiëntie- en productiviteitsverbeteringen duurzaam bevorderd.

Transparantie – vertrouwelijkheden algemeen

Bij het bieden van transparantie waarborgt de ACM vertrouwelijkheid en handelt zij conform de relevante bepalingen uit de Wet open overheid, de Energiewet, de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt en andere relevante wet- en regelgeving.
De ACM zorgt ervoor dat publicaties van de ACM in het kader van de tariefregulering niet leiden tot openbaarwording van vertrouwelijke informatie. Commerciële en/of bedrijfsgevoelige informatie van Partijen of bij hen berustende vertrouwelijke informatie van derden zijn geen onderdeel van deze publicaties. Onder de publicaties van de ACM in het kader van de tariefregulering vallen in ieder geval:

i) de publicatie van het inkomstenbesluit en de tarievenbesluiten;

ii) het verslag van de werkzaamheden van de ACM in het kader van onderzoek en interventie, inclusief de bijbehorende bijeenkomst; en
iii) publicaties van de resultaten van monitoring, procestoetsing en de onderzoeken die de ACM uitvoert in het kader van onderzoek en interventie.

De ACM draagt met het oog hierop zorg dat de Netbeheerder voorafgaand aan de publicatie in de gelegenheid is om gemotiveerd aan te geven of de publicatie vertrouwelijke informatie bevat. Eventuele opmerkingen ten aanzien van vertrouwelijkheid legt de ACM slechts gemotiveerd terzijde.

De ACM maakt de informatie die de Netbeheerders aanleveren in het kader van het informatieverzoek reguleringsdata en de onderbouwing van de schattingen voor de inkomstenbesluiten en tarievenbesluiten niet automatisch openbaar. De ACM kan deze informatie mogelijk wel verwerken in andere publicaties, al dan niet op geaggregeerd niveau. Daarbij draagt de ACM zorg dat commerciële en/of bedrijfsgevoelige informatie niet openbaar wordt gemaakt.

Transparantie – verslag van werkzaamheden in het kader van de waarborgen
De ACM publiceert gedurende de looptijd van de reguleringsperiode twee keer per jaar, in juni en december, een verslag van haar werkzaamheden in het kader van de waarborgen en de resultaten daarvan. Het verslag bestaat uit:
i) het aantal ontvangen relevante signalen;
ii) het aantal ontvangen relevante signalen dat de ACM heeft onderzocht;
iii) inzicht in de aard en het onderwerp van de ontvangen en onderzochte signalen, geaggregeerd op sectorniveau, uitgesplitst naar elektriciteit en gas, zodanig dat signalen niet herleidbaar zijn tot individuele Netbeheerders;
iv) het aantal gesprekken dat de ACM heeft gevoerd met de Netbeheerders in het kader van onderzoek naar signalen;
v) het onderwerp van de lopende en nieuw gestarte onderzoeken;
vi) een toelichting van de afgeronde onderzoeken en behaalde resultaten;
vii) het onderwerp van vastgestelde verbeterplannen van de Netbeheerders; en
viii) een toelichting bij procesmatige ontwikkelingen rondom de werkzaamheden van de ACM in het kader van de waarborgen.

Het verslag dat de ACM in december van ieder jaar publiceert, bevat tevens inzichten in de resultaten van monitoring en procestoetsing. De ACM organiseert jaarlijks een bijeenkomst om het verslag toe te lichten.

De ACM publiceert niet over de aard en het onderwerp van individuele signalen die zij ontvangt, tenzij de ACM besluit op basis van een signaal een onderzoek te starten. De ACM informeert inbrengers van signalen over de status van het door hen ingebrachte signaal. Indien de ACM kiest het ingebrachte signaal in de komende twaalf maanden (nog) niet op te pakken, dan deelt de ACM de motivering voor deze keuze met de inbrenger van het signaal.

De ACM legt voor de publicatie van het eerste verslag in juni 2027 een conceptformat van het verslag voor aan de Marktpartijen. De ACM neemt de input van de Marktpartijen mee bij het bepalen van het definitieve format van het verslag.

42 EVALUATIEMOMENT RNB ELEKTRICITEIT

De ACM evalueert de nieuwe methode voordat het proces in gang wordt gezet voor een principiële keuze over de basis van de methode na 2031. Hierbij houdt de ACM rekening met het feit dat het een nieuwe methode is, en dat het noodzakelijk is om over een langere periode ervaring op te doen om betekenisvolle conclusies te kunnen trekken over de effectiviteit. De evaluatie zal gepubliceerd en geconsulteerd worden. De ACM haalt via deze consultatie input op bij de Marktpartijen voor de evaluatie en gaat deze serieus betrekken in haar overwegingen. Als het stelsel van waarborgen niet blijkt te voldoen en eventuele maatregelen ter verbetering daarvan niet realistisch blijken, zal de ACM ook alternatieve waarborgen in overweging nemen. Een van de indicaties van onvoldoende werking van de methode is dat er geen onderzoeken en interventies hebben plaatsgevonden voor de evaluatie.

43 STELSEL VAN WAARBORGEN (PROCESTOETSING, MONITORING VAN KOSTENONTWIKKELING, ONDERZOEK EN INTERVENTIE) RNB ELEKTRICITEIT

Verdere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk

De ACM werkt het onderzoek- en interventieraamwerk zoals opgenomen in de MB's verder uit en neemt daarbij de eerder ontvangen input op het relevante OMB in aanmerking. De ACM stelt de Marktpartijen in de gelegenheid te reageren op de verdere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk. De ACM neemt de reacties van de Marktpartijen in aanmerking en legt deze slechts gemotiveerd terzijde.

De beoogde datum voor het publiceren van een ontwerp van de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk is mei 2026. De Marktpartijen kunnen daarna binnen een termijn van 6 weken reageren op deze nadere uitwerking. De ACM beoogt het onderzoek- en interventieraamwerk uiterlijk in december 2026 uitgewerkt te hebben en te publiceren.

Omdat het onderzoek- en interventieraamwerk een nieuw onderdeel is van de reguleringsmethode, verwacht de ACM dat ook gedurende de reguleringsperiode reden is om op basis van de opgedane ervaring dit raamwerk verder uit te blijven werken en aan te scherpen, al beoogt zij in het ontwerpraamwerk al zo veel als redelijkerwijs mogelijk duidelijkheid te geven over de uitgangspunten, parameters en processen die zij hanteert. Ook bij de verdere uitwerking van het raamwerk stelt de ACM de Marktpartijen in staat om input te leveren.

In de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk neemt de ACM een duidelijk beoordelingskader op.

De ACM past het stelsel van waarborgen toe binnen de grenzen van redelijkheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit. De ACM draagt zorg voor gedegen processen waarin processtappen met waarborgen zijn omkleed en zorgvuldig worden doorlopen. De ACM neemt waar mogelijk duidelijke termijnen voor processtappen op binnen het onderzoeks- en interventieproces, ook voor de ACM. Voor de duur van de onderzoeksfase stelt de ACM per

onderzoek een beoogde termijn vast na overleg met de Netbeheerder. Er worden geen processtappen overgeslagen.

Bij het opstellen van de nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk hanteert de ACM in ieder geval de volgende uitgangspunten:

i) Informatieverzamelingsproces
De ACM legt procesafspraken vast die erop zijn gericht dat informatieverzameling plaatsvindt binnen de grenzen van redelijkheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit, dat de Netbeheerders redelijke termijnen krijgen om opgevraagde informatie aan te leveren en dat de administratieve belasting bij de informatieverzameling voor de Netbeheerders proportioneel is. De ACM sluit bij informatieverzameling in het kader van het stelsel van waarborgen waar mogelijk aan bij reeds bestaande rapportages en informatiesystemen.

ii) Delen van voorlopige conclusies en reactie door de betrokken Netbeheerder
De ACM stelt een proces vast voor het schriftelijk delen van de voorlopige conclusies en analyses van de ACM binnen het onderzoek- en interventieraamwerk met de betrokken Netbeheerder, en zorgt dat de betrokken Netbeheerder een redelijke termijn krijgt om te reageren op deze conclusies en analyses. De gegevens die aan deze voorlopige conclusies en analyses ten grondslag liggen, zal de ACM delen met de betrokken Netbeheerder op een manier dat deze controleerbaar en verifieerbaar zijn. De ACM neemt geen vervolgstappen voordat deze uitwisseling heeft plaatsgevonden en de betrokken Netbeheerder in staat is gesteld binnen een redelijke termijn te reageren op de voorlopige conclusies en analyses. De ACM licht toe op welke manier de reactie van de betrokken Netbeheerder is meegenomen in de vervolgstappen binnen het onderzoek- en interventieraamwerk.

De ACM zoekt voorafgaand dialoog met de betrokken Netbeheerder als zij op basis van signalen voornemens is om vervolgstappen te nemen.

iii) Verdere inhoudelijke uitwerking op basis van de verordeningen
De ACM gaat onderzoeksmethodes en beoordelingscriteria verder uitwerken, gebaseerd op de norm van artikel 17, eerste lid, van de Gasverordening[8] voor de Netbeheerders gas en artikel 18, eerste lid, van de Elektriciteitsverordening[9] voor Netbeheerders elektriciteit. De normen uit die bepalingen zijn leidend voor de beoordeling van efficiëntie. De bewijslast voor het bestaan en de omvang van een vermeende (evidente) inefficiëntie ligt bij de ACM.

Procestoetsing
Procestoetsing betreft een nieuwe toetsingsmethode. Om te borgen dat deze methode doelmatig is, zijn regelmatige reflectie en bijsturing noodzakelijk. De Partijen zijn een jaarlijkse planningscyclus overeengekomen, die er als volgt uitziet en start in maart 2026:
Procestoetsing betreft een nieuwe toetsingsmethode. Om te borgen dat deze methode doelmatig is, zijn regelmatige reflectie en bijsturing noodzakelijk. De Partijen zijn een jaarlijkse planningscyclus overeengekomen, die er als volgt uitziet en start in maart 2026:

[8] Verordening (EU) 2024/1789 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 en (EU) 2022/869 en Besluit (EU) 2017/684, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 715/2009.
[9] Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit.

- Ieder jaar in maart krijgen de Marktpartijen expliciet de uitnodiging om specifieke processen/onderwerpen/signalen – eventueel over specifieke Netbeheerders – voor te dragen voor een procestoets. Dit kan schriftelijk en ook kunnen individuele afspraken worden ingepland met de ACM om dit mondeling te bespreken.
- De ACM zal ieder jaar een jaarplan voorbereiden. Hierbij kan zij de Marktpartijen consulteren en/of om aanvullende informatie vragen.
- Ieder jaar zal de ACM een voorlopig jaarplan presenteren in juni; de Marktpartijen krijgen de gelegenheid hierop te reageren.
- In augustus van elk jaar zal de ACM het jaarplan vaststellen, en dit communiceren met de Marktpartijen. Hierin benoemt de ACM in ieder geval de belangrijkste focuspunten voor procestoetsing in het aankomende jaar.
- Hierna begint de ACM met de voorbereiding voor de procestoetsing.

Inhoudelijk gezien geeft de ACM bij de prioritering van de procestoetsen in het bijzonder aandacht aan de onderstaande processen:

- Processen waarin de Netbeheerders tot (des)investeringen komen; en
- Besluitvormingsprocessen, bijvoorbeeld op het gebied van risicomanagement en aanbestedingen. Bij de toetsing van besluitvormingsprocessen focust de ACM op de eventuele verbetermogelijkheden gericht op het versnellen van de energietransitie.

Bij het opstellen van de nadere uitwerking van de procestoetsing bespreekt de ACM in ieder geval de volgende punten met de Marktpartijen en vraagt zij hen hierop om input:

(i) criteria ter beoordeling van de bedrijfsvoeringsprocessen van Netbeheerders en de criteria voor het prioriteren van bepaalde processen, en;

(ii) de gronden waarop een procestoetsingsmethode wordt gekozen, waarom een methode passend is en hoe kwaliteit van onderzoek wordt geborgd.

In deze jaarlijkse cyclus is het uitgangspunt dat de ACM over de uiteindelijke invulling van de procestoetsing beslist, waarbij zij expliciet en op meerdere momenten de input van de Marktpartijen betrekt. Deze input legt de ACM slechts gemotiveerd terzijde. Voorspelbaarheid is van belang voor alle Marktpartijen. De ACM behoudt de vrijheid om gedurende het jaar wijzigingen aan te brengen in het jaarplan, maar zal hier prudent mee omgaan, omdat zij hecht aan de duidelijkheid. In het geval dat de ACM afwijking van het jaarplan nodig acht, zal de ACM dit expliciet motiveren. Waar dit van belang is, geeft de ACM in haar jaarplan een vooruitblik op latere jaren, als dit nodig is voor de Netbeheerders om een aanstaande procestoets zo goed mogelijk te kunnen voorbereiden.

De ACM zal de doelmatigheid van de procestoetsing gedurende de reguleringsperiode met ingang van maart 2028 jaarlijks evalueren. Hiervoor organiseert zij een bijeenkomst waarvoor alle Marktpartijen worden uitgenodigd en waarin zij hun reflecties op procestoetsing kunnen delen. Deze input betrekt de ACM in het nieuw op te stellen jaarplan. Onderdeel van de evaluatie van de doelmatigheid van procestoetsing is het evalueren of de administratieve belasting van de procestoetsen in verhouding staat tot de inzichten en resultaten die uit de procestoetsing worden gehaald. De ACM stelt zich wat betreft deze administratieve belasting ten doel procestoetsing te allen tijde proportioneel uit te voeren en sluit in eerste instantie aan bij bestaande processen en informatie van de Netbeheerders.

44 SPREIDING NACALCUATIES VOOR STABIEL TARIEFVERLOOP RBN ELEKTRICITEIT

De ACM en de Netbeheerders elektriciteit hebben de intentie dat er – net zoals bij de tarieven van GTS – een afspraak wordt gemaakt met betrekking tot spreiding van de nacalculaties uit de jaren 2025 en 2026 ten behoeve van een stabiel tariefverloop bij overgang van de oude naar de nieuwe reguleringsperiode. Deze nacalculaties worden dan uiterlijk in de reguleringsperiode 2027-2031 verrekend.

45 OUTPUTPRIKKELS IN REGULERINGSPERIODE VANAF 2031 RNB ELEKTRICITEIT

Partijen gaan tijdig vóór de voorbereiding van de volgende reguleringsmethode gezamenlijk onderzoeken in hoeverre outputprikkels kunnen worden opgenomen in de methodebesluiten voor de volgende reguleringsperiode (dus ná 2031).

46 START-GAW RNB ELEKTRICITEIT

De Netbeheerders zullen hun zienswijzen conform de overeenkomst intrekken. Het staat ze vrij hun zienswijzen in stand te laten voor zover zij het oneens zijn met de methodebesluiten op het punt van de start-GAW en op enkel dat punt in beroep te gaan. Daarbij zullen zij niet de reguleringsmethode als zodanig ter discussie stellen. Een tussen- of einduitspraak van de bestuursrechter wordt te allen tijde volledig gerespecteerd met dien verstande dat wanneer de bestuursrechter het geschil over de start-GAW niet finaal beslecht, de Netbeheerders zich ertoe zullen inspannen om onderling tot een regeling te komen over de vormgeving daarvan. Een invulling of regeling zal altijd zero sum zijn en oog hebben voor de redelijke financiële belangen van iedere Netbeheerder en waarbij aanvullend en specifiek voor de drie regionale Netbeheerders Rendo, Coteq en Westland Infra geldt dat een eventuele regeling geen significante verslechtering van de vermogenspositie van deze Netbeheerders tot gevolg zal hebben. Zero sum betekent dat afnemers in totaal (op sectorniveau) geen hogere tarieven zullen betalen dan zonder een uitspraak of regeling het geval zou zijn.

Mochten de Netbeheerders aan de hand van de tussen- of einduitspraak niet tot een dergelijke regeling komen binnen een redelijke termijn, dan zal de ACM een beslissing nemen met inachtneming van de uitgangspunten die genoemd staan in de voorgaand alinea, te weten zero sum en met oog voor de redelijke financiële belangen van de betrokken Netbeheerders. De Netbeheerders verplichten zich ertoe niet tegen de beslissing van de ACM op te komen. Dat betekent dat zij geen nieuwe beroepen zullen instellen tegen zo'n beslissing, zij afzien van een eventueel beroep van rechtswege tegen zo'n beslissing en zij hun beroepen intrekken in het geval van een tussenuitspraak.

47 INVOEDINGSTARIEF RNB ELEKTRICITEIT

De ACM toetst of het codewijzigingsbesluit dat zij neemt in geval van invoering van het invoedingstarief conform de relevante wetgeving is, zoals de Energiewet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Daarbij heeft de ACM in het bijzonder aandacht voor de proportionaliteit en evenredigheid van het besluit. De ACM vindt het van belang dat de invoering van een invoedingstarief netto een positieve maatschappelijke uitkomst heeft.

[*Handtekeningenpagina volgt*]

DEZE OVEREENKOMST IS OP DE DATUM IN DE AANHEF DAARVAN OVEREENGEKOMEN VOOR AKKOORD:

De Staat der Nederlanden / Autoriteit Consument en Markt

w.g.
_____

Door: M.R. Leijten

Titel: Bestuurder

TenneT TSO B.V.

w.g. _____ w.g. _____

Door: M.C. Abbenhuis

Titel: COO

Door: M.J.J. van Beek

Titel: CEO

Gasunie Transport Services B.V.

w.g. _____ _____

Door: R.W.J. Zanting

Titel: Algemeen directeur

Door:

Titel:

Liander N.V.

w.g.

Door: M. Otto

Titel: CEO Alliander

Door:

Titel:

Stedin Netbeheer B.V.

w.g.

Door: G.M. Onland

Titel: CEO

w.g.

Door: J.B.L. Verhoeff

Titel: CFO

Enexis Netbeheer B.V.

w.g.

Door: R.B.A. van der Leeuw

Titel: CEO Enexis

Door:

Titel:

Westland Infra Netbeheer B.V.

w.g.

Door: F.P. Binnekamp	Door:
Titel: Directeur	Titel:

Coteq Netbeheer B.V.

w.g.

Door: G.A. de Haan	Door:
Titel: Directeur bestuurder	Titel:

N.V. RENDO (Regionaal Nutsbedrijf voor Zuid Drenthe en Noord Overijssel)

w.g.

Door: E.R. Veenstra	Door:
Titel: Directeur	Titel:

Vereniging voor Energie, Milieu en Water

w.g.

Door: H. Grünfeld	Door:
Titel: Algemeen directeur	Titel:

Vereniging Netbeheer Nederland

w.g.

Door: H.P. Oskam	Door:
Titel: Algemeen directeur	Titel:

Vereniging Energie-Nederland

w.g.

Door: S. Collot d'Escury	Door:
Titel: Directeur	Titel:

Stichting "European Federation of Energy Traders"

w.g. w.g.

Door: M.D. Copley Door: B.M. Lempp

Titel: CEO Titel: COO

Vereniging Nederlandse Olie en Gas Exploiratie en Productie Associatie (NOGEPA),

w.g. w.g.

Door: A.G.C. de Groot Door: G. Verburg

Titel: Managing director Titel: Voorzitter/directeur a.i.

Vereniging Gasopslag Nederland

w.g.

Door: J. Strik Door:

Titel: Voorzitter Titel:

Vereniging LNG Shippers Nederland

w.g.

Door: M. Umland Door:

Titel: Chair VLNG Titel:

Bijlage 1: tekstaanpassingen t.o.v. de ontwerpmethodebesluiten
(behorende bij Sectorovereenkomst d.d. 5 februari 2026)

Deze bijlage is niet mee gepubliceerd met de definitieve overeenkomst.

Deze omvangrijke bijlage had in het proces van de totstandkoming van de overeenkomst als functie om transparant te zijn over de tekstaanpassingen ten opzichte van de ontwerpmethodebesluiten die volgden uit de overeenkomst. Met de publicatie van de definitieve methodebesluiten is deze functie vervallen.

Bijlage 2: Intrekkingsmededeling
(behorende bij Sectorovereenkomst d.d. 5 februari 2026)

Deze bijlage is niet mee gepubliceerd met de definitieve overeenkomst.

In deze bijlage is de tekst opgenomen die partijen gebruiken om hun zienswijze in te trekken. Alle partijen hebben hiervan gebruikgemaakt, waarmee de functie van publicatie van deze bijlage is komen te vervallen.

Bijlage 3
(behorende bij Sectorovereenkomst d.d. 5 februari 2026)

Procedure t.b.v. het waarborgen van de effectieve betrokkenheid van Representatieve organisaties in het investeringsplanproces

Deze procedure is opgesteld om de effectieve betrokkenheid zoals omschreven in Artikel 13, 21, 32 en 40 ('Investeringsplannen') in de overeenkomst te borgen. De procedure hieronder gaat daarom ook specifiek in op de betrokkenheid van Representatieve Organisaties bij het IP-proces van Transmissie- en Distributiesysteembeheerders. Dat laat Transmissie- en Distributiesysteembeheerders uiteraard vrij om buiten deze procedure andere belanghebbenden te betrekken in het IP-proces, mits dit geen afbreuk doen aan de effectieve betrokkenheid van representatieve organisaties.

De wettelijk vastgestelde rechten en plichten zoals bedoeld in de Energiewet, en de (autonome) rollen en verantwoordelijkheden die uit de Energiewet volgen voor de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders, de netgebruikers en de ACM, zijn te allen tijde leidend. Tevens wordt rekening gehouden met aanverwante externe processen, zoals nMIEK en pMIEK. Het sluit aan bij het aggregatieniveau van het Investeringsplan.

Artikel 1 Definities

Distributiesysteembeheerder	een distributiesysteembeheerder voor elektriciteit of gas als bedoeld in artikel 1.1 Energiewet;
Transmissiesysteembeheerder	een transmissiebeheerder voor elektriciteit of gas als bedoeld in artikel 1.1 Energiewet;
Transmissiesysteem	een landelijk systeem voor het transport van elektriciteit of gas als bedoeld in artikel 1.1 Energiewet
Distributiesysteem	een regionaal systeem voor transport van elektriciteit of gas als bedoeld in artikel 1.1 Energiewet;
Representatieve Organisatie	een organisatie bedoeld in artikel 3.120 Energiewet;
Overleg	het overleg tussen Transmissie- en Distributiesysteembeheerders en de Representatieve Organisaties, als gestructureerd overeenkomstig onderhavige procedure gericht op effectieve betrokkenheid van Representatieve Organisaties bij de totstandkoming van Investeringsplannen;
Investeringsplan	het door een Transmissie- en Distributiesysteembeheerders op te stellen investeringsplan als bedoeld in artikel 3.34 Energiewet;
Procedure	het geheel aan afspraken opgenomen in dit document gericht op het structureren van het Overleg op zodanige wijze dat effectieve betrokkenheid van Representatieve Organisaties bij het proces van de totstandkoming van Investeringsplannen is gewaarborgd.

Artikel 2 Doel

Deze Procedure heeft tot doel vroegtijdige en effectieve betrokkenheid van Representatieve Organisaties te borgen bij het proces ten behoeve van de totstandkoming van Investeringsplannen door Transmissie- en Distributiesysteembeheerders.

Zoals genoemd in de overeenkomst bevat het IP-proces de volgende fases: het opstellen van scenario's, de regionalisatie van scenario's en vaststelling van knelpunten, prioriteren van knelpunten en oplossen daarvan om te komen tot een investeringsplan en de uitvoering en monitoring van het investeringsplan.

Artikel 3 Samenstelling

Alle Representatieve Organisaties, de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders en Netbeheer Nederland kunnen deelnemen aan het Overleg. De deelnemers aan het Overleg bepalen ieder zelf, maar in alle redelijkheid, de omvang en samenstelling van hun vertegenwoordiging. Desgevraagd toont een gemachtigde van een deelnemer een schriftelijke volmacht waaruit zijn bevoegdheid tot vertegenwoordiging van de deelnemende organisatie blijkt.

Artikel 4 Voorzitter

Het Overleg wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter die door de gezamenlijke Transmissie- en Distributiesysteembeheerders is aangewezen. De voorzitter is niet betrokken bij het opstellen van Investeringsplannen en treedt niet op als woordvoerder van een der bij het Overleg betrokken deelnemers.

De voorzitter heeft de volgende taken:

- De voorzitter bepaalt, met inachtneming van het bepaalde in deze Procedure, in het bijzonder de nauwgezette opvolging van processtappen in de planning van het IP-proces van de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders, en rekening houdend met de beschikbaarheid van deelnemende partijen, de datum en het tijdstip voor de overleggen;
- De voorzitter roept het Overleg bijeen;
- De voorzitter leidt het Overleg en zorgt dat de agenda van het Overleg wordt behandeld;
- De voorzitter maakt een concept-agenda voor het Overleg;
- De voorzitter vat samen wat de belangrijkste punten zijn van het Overleg;
- De voorzitter geeft aan wat de conclusies zijn van het Overleg;
- De voorzitter kan uit eigen beweging of op verzoek van twee of meer Representatieve Organisaties beslissen tot het bijeenroepen van een Overleg waarbij deelnemende partijen informatie uitwisselen omtrent Investeringsplannen. In het verzoek wordt toegelicht welke onderwerpen deze Representatieve Organisaties wensen te bespreken. De voorzitter geeft gehoor aan dergelijk verzoeken mits deze redelijk zijn en het IP-proces niet onredelijk vertragen. Informele overleggen kunnen zonder voorzitter en verslaglegging plaatsvinden.

Artikel 5 Secretaris

De gezamenlijke Transmissie- en Distributiesysteembeheerders wijzen een onafhankelijke secretaris aan. De secretaris is niet betrokken bij het opstellen van Investeringsplannen en treedt niet op als woordvoerder van een der bij het Overleg betrokken deelnemers.

De secretaris heeft de volgende taken:

- De secretaris stelt een verslag op van hetgeen tijdens het Overleg is besproken, met inachtneming van het bepaalde in deze Procedure. Het verslag bevat tenminste de essentie van de gevoerde discussies, de standpunten van deelnemers, een lijst van de genodigde partijen, een afschrift van de documenten als opgesteld door de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders en de belangrijkste punten als verwoord door de voorzitter;
- De secretaris is belast met de organisatie van de bijeenkomst van het Overleg (tijdig verspreiden documenten, uitnodigen deelnemers, beschikbaarheid vergaderruimte, etc.);

- De secretaris waarborgt dat Netbeheer Nederland gedurende een periode van tenminste vijf jaren afschriften bewaart van alle documenten die zijn uitgewisseld in het kader van het Overleg.
- Desgevraagd verschaft de secretaris kosteloos een afschrift van een of meer door hem bewaarde documenten aan een partij betrokken bij het Overleg;
- De secretaris waarborgt de effectieve communicatie tussen de partijen van het Overleg.

Procedure per fase

Met onderstaande overleggen wordt geborgd dat distributie- en transmissiesysteembeheerders op gedegen wijze de gegevens, aannames, overwegingen en keuzes in het IP-proces motiveren opdat Representatieve Organisaties een zo volledig mogelijk en gedegen inzicht krijgen in het proces van de totstandkoming van de investeringsplannen.

De Transmissie- en Distributiesysteembeheerders kunnen het Overleg met de Representatieve Organisaties gezamenlijk voeren, maar iedere Transmissie- en Distributiesysteembeheerder kan dat Overleg ook afzonderlijk met de Representatieve Organisaties voeren. Iedere Transmissie- en Distributiebeheerder is zelf verantwoordelijk voor het verstrekken van informatie over zijn eigen Investeringsplan.

<u>Overleg scenario's</u>

Doel: voor de scenario's komt er één algemeen apart Overleg voor de Representatieve Organisaties over hoe scenario's tot stand komen, met welke aannames, algemene trends, hoe bepaalde scenario's worden gekozen en waarom. Dit vindt plaats voorafgaande aan de expert-sessies.

Wijze van interactie:
- de relevante stukken worden minimaal drie weken van tevoren toegestuurd;
- de Representatieve Organisaties kunnen tot één week van tevoren opmerkingen toesturen;
- dan volgt het Overleg met ruimte voor Overleg en reactie;
- ook tijdens het Overleg kunnen vragen gesteld worden.
- punten die niet tijdens het Overleg beantwoord kunnen worden, worden achteraf schriftelijk beantwoord door de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders.

Timing: dit Overleg vindt plaats in Q2 van een even jaar.

<u>Overleg knelpuntenanalyse</u>

Doel Overleg: voor de knelpuntenanalyse komt er één apart Overleg over de methodiek: hoe doen Transmissie- en Distributiesysteembeheerders de knelpuntenanalyse, de berekeningen en met welke aannames of toetsingscriteria.

Wijze van interactie:
- De relevante stukken worden minimaal drie weken van tevoren toegestuurd;
- de Representatieve Organisaties kunnen tot één week van tevoren opmerkingen toesturen;
- dan volgt het Overleg met ruimte voor Overleg en reactie;
- ook tijdens het Overleg kunnen vragen gesteld worden.
- punten die niet tijdens het Overleg beantwoord kunnen worden, worden achteraf schriftelijk beantwoord door de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders.

Timing: dit Overleg vindt plaats in Q4 van een even jaar.

<u>Overleg uitkomsten knelpuntenanalyse</u>

Doel Overleg: voor de uitkomsten van de knelpuntenanalyse komt één aparte informatiebijeenkomst met een presentatie met een eerste inzicht in de uitkomsten van de knelpuntsbepaling: wat zijn opvallende trends; waar zijn grote verschillen ten opzichte van het voorgaande IP; welke regionale verschillen zien de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders.

Wijze van interactie:
- De relevante stukken worden minimaal twee weken van tevoren toegestuurd (om zo actuele informatie mogelijk te hebben);

- de Representatieve Organisaties kunnen tot drie werkdagen van tevoren opmerkingen toesturen;
- dan volgt het Overleg met ruimte voor Overleg en reactie;
- ook tijdens het Overleg kunnen vragen gesteld worden.
- punten die niet tijdens het Overleg beantwoord kunnen worden, worden achteraf schriftelijk beantwoord door de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders.

Timing: dit Overleg vindt plaats in eind Q2/begin Q3 van een oneven jaar.

Overleg prioritering

Doel Overleg: voor prioritering komt er één apart Overleg over methodiek van prioriteren: welke keuzes maken Transmissie- en Distributiesysteembeheerders en op basis waarvan (welke uitgangspunten).

Wijze van interactie:

- De relevante stukken worden minimaal drie weken van tevoren toegestuurd;
- de Representatieve Organisaties kunnen tot één week van tevoren opmerkingen toesturen;
- dan volgt het Overleg met ruimte voor Overleg en reactie;
- ook tijdens het Overleg kunnen vragen gesteld worden.
- punten die niet tijdens het Overleg beantwoord kunnen worden, worden achteraf schriftelijk beantwoord door de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders.

Timing: dit Overleg vindt plaats begin Q1 van een oneven jaar.

Overleg uitkomsten analyses

Doel Overleg: voor de uitkomsten van de analyses komt er één apart Overleg over algemene eerste inzichten in de totale maakbaarheid en een eerste sneak preview op beschikbare overige resultaten op een algemeen niveau.

Wijze van interactie:

- De relevante stukken worden minimaal twee weken van tevoren toegestuurd (om zo actuele informatie mogelijk te hebben);
- de Representatieve Organisaties kunnen tot drie werkdagen van tevoren opmerkingen toesturen;
- dan volgt het Overleg met ruimte voor Overleg en reactie, zo dicht mogelijk vóór de consultatie-versie maar wel nog werkbaar voor de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders;
- ook tijdens het Overleg kunnen vragen gesteld worden.
- punten die niet tijdens het Overleg beantwoord kunnen worden, worden voor zover redelijk vóór de publicatie van de consultatie-versie schriftelijk beantwoord door de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders.

Timing: dit Overleg vindt plaats eind Q3/begin Q4 van een oneven jaar.

Geheimhouding

Deelnemende partijen verplichten zich tot geheimhouding van alle vertrouwelijke informatie die zij in het kader van deze Procedure van elkaar ontvangen.

Kenniseigendom

De Transmissie- en Distributiesysteembeheerders stellen standaard een presentatie op die gedeeld mag worden met de eigen achterban van de Representatieve Organisaties. Indien nodig, zou er ook een presentatie opgesteld kunnen worden die vanwege vertrouwelijke informatie niet gedeeld mag worden door de Representatieve Organisaties. Transmissie- en Distributiesysteembeheerders geven aan of de presentatie gedeeld mag worden met de achterban van de Representatieve Organisaties. Alle door de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders verstrekte presentaties, documenten en overige inhoudelijke materialen die niet gedeeld mogen worden, mogen door de deelnemende partijen niet worden gedeeld. Kopiëren, verspreiden of openbaar maken, is alleen toegestaan met voorafgaande schriftelijke toestemming van de verstrekkende partij.

Verslaglegging

Van de vergaderingen wordt door de secretaris een verslag gemaakt. Dit verslag wordt toegezonden aan alle deelnemende partijen. Het verslag bevat een samenvattend overzicht met de essentie van de centraal gevoerde discussies, de standpunten van deelnemers en de belangrijkste punten als verwoord door de voorzitter. Deelnemende partijen kunnen schriftelijke opmerkingen maken op het verslag, welke schriftelijke opmerkingen bij het verslag zullen worden gevoegd. Alle deelnemende partijen krijgen een afschrift van het door de voorzitter vastgestelde (definitieve) verslag inclusief de daarbij gevoegde schriftelijke opmerkingen van deelnemende partijen en eventueel later toegezonden schriftelijke reacties van de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders.

Uitnodiging Overleg en agenda

Gelijktijdig met de uitnodiging voor een Overleg wordt een door de voorzitter opgestelde concept-agenda, naar aanleiding van een voorstel van de Transmissie- en/of Distributiesysteembeheerders, toegezonden. Bij de definitieve uitnodiging voor het Overleg worden alle documenten ter bespreking tijdens het Overleg bijgevoegd.

De voorzitter kan een of meer personen dan wel organisaties vanwege hun expertise, kennis en kunde uitnodigen het Overleg bij te wonen. In de uitnodiging voor het Overleg wordt mededeling gedaan van de aanwezigheid van deze personen dan wel organisaties. Indien een aan het Overlegdeelnemende partij aangeeft ernstige bezwaren te hebben tegen de aanwezigheid van een of meer personen dan wel organisaties bij het Overleg , zal de voorzitter de uitnodiging aan een of meer van deze personen dan wel organisaties ongedaan maken.

Wijzigen Procedure

Deze Procedure kan door de Transmissie- en Distributiesysteembeheerders in overeenstemming met de Representatieve Organisaties gewijzigd worden. De Transmissie- en Distributiesysteembeheerders informeren de ACM schriftelijk zodra een wijziging van de werkwijze is vastgesteld.